

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO

ZÁKON O SLOBODE INFORMÁCIÍ

**PRAKTICKÝ SPRIEVODCA
NOVOU ROZHODOVACOU
PRAXOU V OBLASTI
PRÍSTUPU K INFORMÁCIÁM**

Ján Ivančík

Transparency International Slovensko

ZÁKON O SLOBODE INFORMÁCIÍ

PRAKTICKÝ SPRIEVODCA NOVOU ROZHODOVACOU PRAXOU V OBLASTI PRÍSTUPU K INFORMÁCIÁM

Táto aktivita bola realizovaná v rámci projektu PROTEUS (Ochrana hodnôt a základných práv EÚ prostredníctvom účasti verejnosti a podpory občianskej spoločnosti v strednej Európe), ktorý realizuje Transatlantická nadácia a je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však výlučne názormi autora/autorov a nemusia nevyhnutne odrážať názory Európskej únie ani Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru. Európska únia ani orgán poskytujúci grant za ne nenesú zodpovednosť.

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

© Vydalo: Transparency International Slovensko, IČO: 31817823, so sídlom Bajkalská
25 821 01 Bratislava, Slovenská republika

2026

PREDHOVOR

Slovensko prešlo dlhú cestu od transformácie zo socialistického zriadenia k demokratickej spoločnosti. Aj vďaka začleneniu do európskeho priestoru sa do popredia dostalo právo na informácie, ako integrálna súčasť verejnej kontroly.

Čo je však ešte dôležitejšie, občania Slovenska si zvykli využívať ho. Verejná kontrola je u nás naozaj živá, čo reflektuje aj veľký počet súdnych rozhodnutí, ktoré sa tejto problematike venujú.

Práve z dôvodu, že staršie publikácie obdobného charakteru, mapujúce najmä pohľad aktívneho občana a poskytujúce mu praktický návod, už zastarali, spracovali sme v Transparency International Slovensko túto príručku. Chce byť praktickým sprievodcom otázok spojených s právom na informácie, so špeciálnym zameraním na najnovšiu rozhodovaciu prax.

Rozdelili sme ju do trinástich kapitol, pri ktorých vždy uvádzame zákonné východiská a teoretické poznatky. Nasleduje prehľad judikatúry, ktorý sa na danú oblasť prístupu k informáciám vzťahuje. Príručka mapuje nielen to, ako právo uplatňovať, ale aj to, čo je za hranou. V neposlednom rade bolo našim zámerom, aby sme čitateľa previedli aj cez legislatívne turbulentné obdobie, v ktorom zákonodarcu viackrát musel brzdiť až Ústavný súd SR.

1. ZÁKON O SLOBODE INFORMÁCIÍ AKO ZÁKLAD VEREJNEJ KONTROLY

Akákoľvek verejná kontrola je prakticky nemožná bez dostatočných podkladov. Dáta a informácie sú nevyhnutným predpokladom na to, aby aktívny občan mohol zistiť, či jeho samospráva funguje efektívne, či volení zástupcovia vykonávajú svoj mandát najmä vo verejný alebo svoj prospech, ale aj to, či uzatvárané obchody sú naozaj tie najvýhodnejšie.

Slovensko v oblasti transparentnosti patrí stále medzi krajiny, ktoré môžu byť dávané za vzor iným. Platí to minimálne v rovine legislatívnej. Aplikačná prax totiž neraz pokulháva a od ideálneho stavu má ďaleko. Zákony však u nás nie sú nastavené zle, čo platí aj napriek dlhodobým veľkým snahám o nesystémové okliešťovanie možnosti verejnej kontroly.

Základom je v tomto prípade práve zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií), tiež známy ako infozákon. Tak ho budeme označovať aj v tejto publikácii.

Niet divu, že práve infozákon spôsobuje tenzie medzi jednotlivými záujmovými skupinami. Kým občania, aktívne združenia, médiá, či skrátka verejnosť chcú mať čo najširší prístup k verejným údajom a možnosti kontroly, na opačnej strane stojí nie iba štát, ale aj samosprávy, nimi založené, či zriadené právnické osoby a mnoho ďalších subjektov. Kým pre občanov sú podklady nástrojom na kontrolu, pre verejné subjekty znamenajú prácu navyše. Poprieť sa nedá, že v istom ohľade naozaj ide o byrokráciu, ktorá môže aj zahlcovať. V prvom rade však treba skonštatovať, že prístup k verejným informáciám je jedným zo základných ústavných práv, garantovaných aj celým radom medzinárodných dohovorov. Transparentnosť teda niečo stojí a je to daň, ktorá je v demokratickej spoločnosti nevyhnutná na zabezpečenie efektívneho systému kontroly.

Politici však často tento element opomínajú. Výsledkom sú už zmienené novelizácie, šité narýchlo, bez dátových podkladov a účelovo.

Jedna z nich bola realizovaná aj zákonom č. 401/2024 Z. z., ktorý mal potenciál úplne zmeniť podstatu infozákona. Rozsahovo síce krátka, no veľmi nebezpečná novelizácia mala za cieľ umožniť verejným orgánom, aby za tzv. *“mimoriadne rozsiahle vyhladávanie informácií”* požadovali náhradu účelne vynaložených nákladov. Sprístupnenie požadovaných údajov malo byť podmienené uhradením poplatku, vyčísleného povinnou osobou, teda subjektom, od ktorého žiadateľ informácie požadoval.

Čo sa má rozumieť pod pojmom mimoriadne rozsiahle informácie, ani bližšia špecifikácia prípadov, na ktoré sa mal vzťahovať však zákonodarca neuviedol.

Takéto znenie zákona hrozilo svojvôľou a možným šikanóznym prístupom zo strany verejných orgánov. Práve preto sa na Ústavný súd Slovenskej republiky obrátila nielen skupina 33 poslancov Národnej rady Slovensku republiky, ale tiež verejný ochranca práv.

Ich žiadosti Ústavný súd SR napokon vyhovel, keď uznesením č. k. PL. ÚS 6/2025-18 z 12. marca 2025 prijal návrhy na ďalšie konanie a zároveň pozastavil účinnosť časti novely. Ústavný súd následne v náleze sp. zn. PL. ÚS 6/2025-65 z 5. novembra 2025 rozhodol, že navrhované znenie novely infozákona odporuje Ústave SR. Súd to skonštatoval, že *“V prípade prijatia zákona obmedzujúceho základné práva a slobody musia byť zohľadnené požiadavky a limity čl. 13 ods. 4 ústavy, ktorý predstavuje základné ústavné interpretačné pravidlo konania zákonodarcu pri prijímaní takých zákonov. Táto požiadavka preto musí platiť aj v prípade obmedzenia práva na informácie spoplatnením žiadostí o poskytnutie informácie podľa napadnutej novely.”*

Ústavný súd ďalej poukázal na skutočnosť, že k zahlcovaniu verejnej správy obsiahlymi žiadosťami skutočne môže dochádzať, avšak možnosť spoplatnenia to vyriešiť nemusí. Zároveň týmto spôsobom ale bude disproporčne obmedzené právo verejnosti na prístup k informáciám.

V neposlednom rade Ústavný súd poukázal na to, že ***“elektronizácia a digitalizácia verejnej správy robí administrovanie sprístupňovania informácií nepochybne menej náročným a nákladným. Tento modernizujúci trend uchovávanía, vyhľadávania a sprístupňovania informácií je v priamom rozpore so zámerom napadnutej právnej úpravy zavádzajúcej spoplatňovanie poskytovania informácií. Možno preto uzavrieť, že pri posudzovanom zásahu do práva na informácie zavedením spoplatňovania ich poskytovania za stavu, keď je prístup k informáciám znakom demokratického a právneho štátu, prejavom transparentnosti fungovania orgánov verejnej moci a prostriedkom kontroly moci zo strany občianskej spoločnosti, zákonodarca pri prijímaní napadnutej právnej úpravy nedbal na podstatu a zmysel práva na informácie. Navyše napadnutá novela nesleduje žiaden ústavou aprobovaný legitímny cieľ.”***

Uvedené závery strážcu slovenskej ústavnosti sú zásadné nie iba pre posúdenie ústavnej konformnosti samotného zákona, ale tiež pre budúci výklad niektorých ustanovení a tiež slúžia ako limitácia pre potenciálne obdobné snahy zákonodarcu do budúcnosti.

Napriek tomu bol úspech na Ústavnom súde SR iba čiastočný.

Za súladné s Ústavou SR súd vyhodnotil ďalšie pasáže napadnutej novely. Ide najmä o zmenu v § 17 ods. 1 infozákona, v ktorej sa lehota na sprístupnenie informácií

predĺžila z ôsmich pracovných dní na dvanásť. Týmto spôsobom zákonodarca chcel umožniť povinným osobám, aby mali viac času a flexibility na odpovedanie žiadateľom. V dôvodovej správe sa zákonodarca odvolával aj na českú prax. Nereflektoval však možnosti, ktoré slovenský infozákon verejným orgánom dáva, najmä možnosť predĺženia zákonnej lehoty a tiež faktickú aplikáciu, kedy neraz povinné osoby žiadosti skrátka odignorujú. V nepochybne horšej a náročnejšej pozícii pritom je žiadateľ, ktorý za daných okolností má iba limitované možnosti, ako sa k požadovaným údajom dostať v rozumnom čase.

Ako preukazuje aj nová štúdia Transparency International Slovensko, predĺženie zákonnej lehoty sa okamžite prejavilo aj v aplikačnej praxi. Naďalej sa pritom vyskytujú situácie, kedy ani predĺžená lehota k poskytnutiu údajov nevedie.¹

Zároveň treba skonštatovať, že od roku 2023 nejde o jediné oslabenie dohľadateľnosti a prístupu k informáciám. Zmien v legislatíve bolo viacero, pričom výrazne ovplyvnili aj oblasť verejného obstarávania, či napríklad zákon č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Aj týmito zmenami sa preto budeme v ďalšom texte podrobnejšie zaoberať.

¹ IVANČÍK, J.: Oslabený infozákon a oklieštené obstarávanie sú pre samosprávu nebezpečný kokteil, dostupné online na: <https://transparency.sk/sk/oslabeny-infozakon-a-okliestene-obstaravanie-su-pre-samospravu-nebezpecny-kokteil/>

2. ÚSTAVNÉ A MEDZINÁRODNÉ PILIERE PRÁVA NA INFORMÁCIE

Právo na informácie patrí medzi ústavné práva, konkrétne medzi politické. Jeho význam je podčiarknutý aj skutočnosťou, že je hneď prvým z tejto kategórie práv, ktoré Ústava SR zmieňuje.

V čl. 26 ods. 1 Ústavy SR sa uvádza: *“Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.”* Odsek 2 následne stanovuje, že: *“Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.”*

Samozrejme, právo na vyhľadávanie informácií a ich šírenie nie je bezbrehé. Ústava na to reflektuje v ustanovení čl. 26 ods. 4, ktorý stanovuje, že *“Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.”*

Zmieniť treba aj odsek č. 5 predmetného článku, ktorý dopĺňa, že: *“Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.”*

Vykonávacím zákonom pre citované ústavné normy je práve infozákon. Ide o predpis, ktorý stanovuje podrobnosti toho, akým spôsobom a v akom rozsahu sú verejné orgány povinné informácie poskytovať. Do úvahy totiž prichádza aj kolízia tohto ústavného práva s inými Ústavou SR garantovanými právami a slobodami, najmä právom na ochranu osobnosti, súkromia, ale aj práva duševného vlastníctva, či ochranu verejného záujmu, bezpečnosti a podobne.

Okrem ústavy sú totožné práva garantované aj ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. z 9. januára 1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd.

Ako sme už zmienili, ochrana práva na informácie nie je garantovaná iba slovenským vnútroštátnym právom, ale aj celým radom medzinárodných dohovorov. Prvým z nich je **Európsky dohovor o ľudských právach**. V čl. 10 sa uvádza, že: *“Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. (...)”* Dohovor následne uvádza, že vnútroštátne môžu byť uvedené práva primerane limitované, s ohľadom na požiadavky nevyhnutné v demokratickej spoločnosti.

Na úrovni Európskej únie garantuje slobodu právo na informácie **Charta základných práv EÚ**. Je obsiahnuté v čl. 11 nasledovne: *“Každý má právo na slobodu prejavu. Toto*

právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice.”

Zmieniť treba aj **Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia**. Národná rada Slovenskej republiky s dohovorom vyslovila súhlas svojím uznesením č. 1840 z 23. septembra 2005 a rozhodla, že dohovor je medzinárodná zmluva podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá má prednosť pred zákonmi.

Čo z vyššie uvedeného vyplýva?

V prvom rade to, že verejné orgány - teda nie len štátne, ale samosprávne a dokonca aj obchodné spoločnosti s verejným prvkom a ďalšie právnické osoby, v ktorých má štát, či samospráva rozhodujúci vplyv nemôžu svojoľne odopierať občanom informácie. Pokiaľ sa to deje, okrem všeobecných súdov dohliada na plnenie zákonných povinností aj Ústavný súd SR. V prípade, ak žiadne z vnútroštátnych opatrení a možnosti nápravy nevedie k cieľu, do úvahy prichádza aj možnosť obrátiť sa na Európsky súd pre ľudské práva v rámci mechanizmov Rady Európy. Pri porušeníach práv jednotlivcov, vyplývajúcich z neimplementácie úniijného práva prichádza do úvahy aj podanie na Súdny dvor EÚ.

Pri nedávnych pokusoch o limitácie práva na informácie jeho význam zdôraznil aj Verejný ochranca práv SR. Ten uvítal prístup Ústavného súdu SR a artikuloval potrebu chrániť možnosť prístupu občanov k informáciám.²

Z rozhodovacej praxe súdov:

- **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 11/2025 zo dňa 17.12.2025**

Test proporcionality uskutočňovaný v rámci ústavného prieskumu zlučiteľnosti sporného zákona so základnými právami a slobodami je založený na troch krokoch. Prvým je test existencie ústavou nevylúčeného a dostatočne dôležitého cieľa a tiež test racionálnej väzby medzi napadnutou právnou úpravou a ňou sledovaným cieľom (účelom), teda hľadisko vhodnosti. Druhým krokom je zisťovanie kritéria nevyhnutnosti, resp. potrebnosti či použitia najmenej drastických či šetrnejších prostriedkov na dosiahnutie cieľa sledovaného napadnutou právnou úpravou. Napokon tretím krokom je hľadisko proporcionality v užšom zmysle slova, ktorého obsah tvorí porovnanie miery zásahov do ústavou chránených hodnôt vyvolané uplatnením napadnutej právnej úpravy (PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 11/2013, PL. ÚS 14/2020).

² VOP: Právo na informácie musíme chrániť, nie oslabovať, dostupné online na: <https://vop.gov.sk/pravo-na-informacie-musime-chranit-nie-oslabovat/>

- **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28.06.2007**

Tak ako ústavné právo každého vyhľadávať a šíriť informácie, aj ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti môžu byť obmedzené len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 v spojení s čl. 13 ods. 2 ústavy). Pri takomto obmedzovaní základného práva treba prihliadať na to, aby zákonné obmedzenia základného práva platili rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Ďalej pri obmedzovaní základného práva sa má dbať na jeho podstatu a zmysel, pričom obmedzenie sa môže použiť len na ustanovený cieľ (čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy).

- **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SŽi 1/2011 zo dňa 15. decembra 2011:**

Niet pochýb o tom, že prihlásením sa Slovenskej republiky k princípom demokratického právneho štátu, resp. prijatím Listiny základných práv a slobôd a Ústavy Slovenskej republiky došlo aj u nás k prechodu od koncepcie diskretnosti verejnej správy (štátnej správy i samosprávy) k princípu publicity správy (t. j. jej otvorenosti a transparentnosti). Tým sa zmenilo základné právne-filozofické východisko pri riešení otázky prístupu verejnosti k informáciám o činnosti verejnej správy v tom zmysle, že teraz majú v zásade všetci právny nárok na prístup ku všetkým informáciám okrem tých, ktoré sú osobitným zákonom a taxatívne a iba z nevyhnutných dôvodov vylúčené.

Zmyslom informovanosti občanov o verejnej moci je pre túto moc samu esenciálnou spätnou väzbou, kvalitatívnym faktorom a zároveň aj poistkou proti jej zneužitiu. Ďalším nepopierateľným významom subjektívneho, a tým aj vynútitelného práva na informácie je jeho funkcia kontrolná vo vzťahu k fungovaniu verejnej moci. Dostatočne rozsiahly, jednoduchý a rýchly prístup k informáciám má tiež priaznivý vplyv na dôveru občanov v demokratické inštitúcie a na ich ochotu podieľať sa na verejnom živote. Situácie, kedy samotné získavanie podkladových informácií robí občanom problémy, sú pre nich demotivujúce, pretože tým nadobúdajú pocit nemožnosti účinne ovplyvniť správu vecí verejných.

Právo na informácie spolu so slobodou prejavu sú ústavnými právami každého subjektu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť len zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Výkladovým pravidlom pri obmedzovaní základných práv a slobôd je ustanovenie čl. 13

ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Rozsah obmedzení základných práv a slobôd je potrebné vykladať reštriktívne.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 17/2008 zo dňa 7. 5. 2008**

Městský soud lpí na důsledném jazykovém výkladu tohoto ustanovení a zdůrazňuje, že nelze poskytnout listinu, nýbrž obsah. Soud však mechanicky ztotožnil pojem obsah s pojmem výtah, shrnutí, převyprávění či résumé. Jestliže se městský soud ubíral směrem rozlišování mezi formou a obsahem, pak jediný formálně správný závěr je, že forma je psaná (listina), a obsah je text v celé své celistvosti včetně eventuálních na listině zachycených grafických prvků...

(...)

Žádost o poskytnutí informace byla podána s cílem, aby stěžovatelka mohla provést analýzu smluv z hlediska jejich celkové „výhodnosti“ (nehledě k tomu, že žadatel o informaci není povinen uvádět důvody, pro které o poskytnutí informace žádá). Smlouvu lze interpretovat a posoudit pouze jako celek; zpřístupněním jen některých vybraných údajů o smlouvě je tento záměr zcela znemožněn. Takovéto „poskytnutí informace“ tedy pochopitelně šlo proti účelu zákona o svobodném přístupu k informacím; nelze proto vůbec hovořit o řádné aplikaci zákona, ale spíše o jeho obcházení. Právní názor městského soudu a žalovaného porušuje ústavně zaručené právo stěžovatelky na poskytnutí informací; navíc se příčí účelu tohoto práva, jakož i zákona o svobodném přístupu k informacím, kterým je umožnění laické kontroly výkonu veřejné moci a nakládání s veřejným majetkem. V daném případě je v souladu s ústavou a komunitárním právem pouze takový výklad pojmu informace, dle něhož se informací rozumí veškerý textový (příp. i grafický) obsah předmětných listin

(nájemních smluv). Zhotovení kopií listin (nájemních smluv) je tak v podstatě jediným racionálním prostředkem zpřístupnění požadovaných informací jejich žadateli.“

● **Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžik/1/2020 zo dňa 24. 11. 2020**

Kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že právo na informácie predstavuje jeden zo základných pilierov demokratického a právneho štátu. Ústavné právo vyhľadávať, prijímať a šíriť informácie je právom patriacim každému jednotlivcovi, prostredníctvom ktorého je možné výkon verejnej moci podrobiť verejnej kontrole. Prístup širokej verejnosti k informáciám vytvára priestor aj na verejnú kontrolu hospodárenia všetkých

subjektov, ktoré sú napojené na verejné rozpočty, a to tak vo vzťahu k jeho zákonnosti, ako aj účelnosti.³

● **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 290/2025 zo dňa 07.05.2025 (s odkazom na staršiu judikatúru)**

Právo na informácie je nepochybne jedným z najpodstatnejších výdobytkov transformácie Slovenskej republiky na slobodnú demokratickú spoločnosť (režim). Právo na informácie a ústavné garancie nerušeného výkonu tohto práva tvoria bariéru proti kabinetnému výkonu verejnej moci a umožňujú podrobiť výkon verejnej moci kontrole zo strany verejnosti, v širšom slova zmysle občianskej spoločnosti (II. ÚS 830/2016).

Súčasťou práva na informácie je tak nepochybne právo slobodne vyhľadávať a získať informácie. Takto formulované právo sa pritom vzťahuje aj na informácie, ktoré sa týkajú alebo súvisia s činnosťou štátu či akýchkoľvek iných subjektov vykonávajúcich štátnu moc. Na túto skutočnosť napokon opakovane nepriamo poukázal aj ústavný súd, keď vo viacerých svojich rozhodnutiach akcentoval význam príslušného zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov so základným právom na informácie (napr. nálezy sp. zn. III. ÚS 169/03 z 19. decembra 2003 a sp. zn. I. ÚS 236/06 z 28. júna 2007).

Ústavné právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie nie je ratione personae obmedzené, lebo patrí každému, teda akejkoľvek fyzickej osobe alebo právnickej osobe. 14. Tak ako ústavné právo každého vyhľadávať a šíriť informácie, aj ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti môžu byť obmedzené len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 v spojení s čl. 13 ods. 2 ústavy). Obmedzenia sa týkajú skupiny informácií, ktoré nemožno zverejniť, pretože podliehajú režimu čl. 26 ods. 4 ústavy. 4

³ S odkazom na: DRGONEC, Ján. Ústava Slovenskej republiky. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 608)

3. ČO JE INFORMÁCIA?

Otázka, čo je možné požadovať za informáciu podľa infozákona bola jednou z najpálčivejších až do 1. januára 2023. Odvtedy začala platiť novela č. 428/2022 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

Uvedená novelizácia zaviedla do infozákona zákonnú definíciu, *de lege lata* obsiahnutú v § 4 ods. 3: *“Informáciou je akýkoľvek obsah v akejkoľvek forme zaznamenaný na akomkoľvek hmotnom nosiči, najmä obsah písomného záznamu v listinnej podobe, obsah písomného záznamu uloženého v elektronickej podobe alebo obsah záznamu v zvukovej, obrazovej alebo audiovizuálnej podobe.”*

Dôvodová správa k predmetnej definícii uvádza, že cieľom zákonodarcu bolo explicitne vylúčiť z režimu sprístupňovania informácií také údaje, ktoré boli iba “myslené” alebo “vyslovené”. Ide najmä o situácie, kedy žiadateľ požaduje sprístupnenie zámeru povinnej osoby, plán na prípravu určitých podkladov, ktoré zatiaľ nie sú zrealizované, prípadne overenie, či konkrétna osoba vyslovila určité tvrdenie.

Aj dôvodová správa zdôrazňuje, že výpočet podôb, ktoré požadovaná informácia môže mať je taxatívny, teda ho nemožno rozširovať. Má sa predchádzať situáciám, kedy žiadosť nie je buď dostatočne špecifická na to, aby jej bolo možné vyhovieť alebo ide o šikanózný výkon práva.

Na druhej strane, zavedenie konkrétnej zákonnej definície má predchádzať situáciám, *“aby povinné osoby požadovali od žiadateľa presne špecifikovať, ktorú informáciu z daného dokumentu požaduje, nakoľko sa stávalo, že niektoré povinné osoby zastávali názor, že dokument, rozhodnutie alebo zmluva, nie sú informáciou.”*⁴

Sumárne teda došlo k potvrdeniu judikatórneho vývoja, podľa ktorého je povinná osoba povinná sprístupniť údaje, ktoré má v čase doručenia žiadosti o informácie “na stole”. Musí teda ísť o informácie, ktoré existujú a sú zachytené na hmotnom nosiči, identifikovanom v zákonnom výpočte. Pokiaľ žiadateľ bude požadovať vytvorenie stanoviska, odbornej analýzy, zaujatia politického postoja, názoru, referátu, či prognózy, infozákon sa na takúto žiadosť nebude vzťahovať. Rovnako to bude v prípade, ak bude potrebné zrealizovať na vytvorenie informácie neprimerané úsilie - napr. upravovať dáta do odlišného formátu, než v akom ich povinná osoba má k dispozícii (napríklad

⁴ Dôvodová správa k zákonu č. 428/2022 Z. z., dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=8&CPT=1173>

spracovanie údajov do prehľadnej tabuľky, realizácia náročnejších matematických operácií s požadovanými podkladmi alebo dopracovanie rozpracovaných podkladov).⁵

Tu treba mať na pamäti, že samotné vyhľadanie informácie vo viacerých zdrojoch, či databázach netvorí prekážku sprístupnenia dát, práve naopak. Nejde o vytvorenie informácie, pokiaľ na získanie požadovaných dát nie je potrebné vynaložiť intelektuálne nenáročnú činnosť.

Najnovšia rozhodovacia prax zároveň zdôrazňuje, že problémom pre sprístupnenie informácie nie je ani fakt, že povinná osoba nemá v elektronickom systéme vytvorené prostriedky na triedenie dát požadovaným spôsobom. Najvyšší správny súd v rozsudku sp. zn. 8Svk/26/2025 to akcentoval v prípade žiadateľa, ktorý chcel od prokuratúry sprístupnenie stavu „všetkých našich konaní“. Zamietnutie žiadosti z dôvodu, že prokuratúra *“nemá k dispozícii jednotnú databázu zahŕňajúcu informácie v požadovanej štruktúre a v rozsahu podľa požiadaviek žalobcu”* súd vyhodnotil ako nedôvodné. Nie je totiž vinou žalobcu, že verejný orgán vedie databázu bez spôsobu praktického triedenia dát.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/58/2025 zo dňa 23.02.2026**

Najvyšší správny súd považuje za potrebné uviesť, že pojem „informácia“ zákon č. 211/2000 Z. z. nedefinuje, avšak z hľadiska všeobecného možno informáciu vymedziť ako určitú správu posielanú odosielateľom príjemcovi, bez ohľadu na to, či vo forme listinnej (materializovanej) alebo vo forme elektronickej (imaterializovanej). Povinná osoba však nie je povinná sprístupniť akúkoľvek žiadanú informáciu. Sprístupní informáciu iba v takom prípade, ak ju má k dispozícii (§ 3 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z.) a súčasne nie je daný zákonný dôvod pre obmedzenie prístupu k informáciám upravený v § 8 až § 11 menovaného zákona.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Svk/29/2025 zo dňa 18.12.2025**

Najvyšší správny súd na úvod považuje za potrebné uviesť, že pojem „informácia“ zákon č. 211/2000 Z.z. počnúc od 01. januára 2023 definuje v § 4 ods. 3, podľa ktorého cit.: „Informáciou je akýkoľvek obsah v akejkoľvek forme zaznamenaný na akomkoľvek hmotnom nosiči, najmä obsah písomného záznamu v listinnej podobe, obsah

⁵ WILFLING, P.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Problémy z praxe, rozhodnutia súdov. Pezinok: Via Iuris, 2012, s. 41

písomného záznamu uloženého v elektronickej podobe alebo obsah záznamu v zvukovej, obrazovej alebo audiovizuálnej podobe.“ Z hľadiska všeobecného možno informáciu vymedziť ako určitú správu posielanú odosielateľom príjemcovi, bez ohľadu na to, či vo forme listinnej (materializovanej) alebo vo forme elektronickej (imaterializovanej). Povinná osoba však nie je povinná sprístupniť akúkoľvek žiadanú informáciu. Sprístupní informáciu iba v takom prípade, ak ju má k dispozícii (§ 3 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z.) a súčasne nie je daný zákonný dôvod pre obmedzenie prístupu k informáciám upravený v § 8 až § 11 menovaného zákona. V kontexte s prejednávanou vecou najvyšší správny súd ďalej uvádza, že povinná osoba je povinná poskytovať informácie, ktoré má k dispozícii, teda informácie, ktoré v súvislosti s výkonom svojej činnosti používa, využíva, prípadne s nimi pracuje. Zároveň je potrebné zmieniť aj „druhú stranu mince“, a to, že povinná osoba v zmysle zákona č. 211/ 2000 Z.z. nie je povinná na základe žiadosti vytvoriť novú informáciu, ktorá v čase podania príslušnej žiadosti neexistuje s tým, že pod „vytvorením novej informácie“ treba rozumieť jednak situáciu, kedy žiadateľ požaduje od povinnej osoby vypracovanie rozborov, analýz, referátov, poskytnutie odborných alebo politických stanovísk, prognóz, výkladov právnych predpisov, prípadne žiada od povinnej osoby, aby vyslovila určitý subjektívny názor na istú problematiku, pričom tieto informácie nemá povinná osoba vôbec vytvorené a jednak situáciu, kedy sa určitá informácia u povinnej osoby nachádza, avšak jej kvalifikovaným spracovaním vznikne kvalitatívne nová informácia.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 8Svk/26/2025 zo dňa 25. 9. 2025**

Povinná osoba preto nemá povinnosť vytvárať kvalitatívne nové informácie podľa kritérií žiadateľa. Poukazuje však na to, že je potrebné rozlíšiť, či ide len o mechanické zhromaždenie už existujúcich informácií na účely sprístupnenia alebo o vytváranie kvalitatívne novej informácie (zahŕňajúce usporiadanie informácií podľa presných kritérií špecifikovaných žiadateľom, teda vytvorenie kvalitatívne nového dokumentu). Pokiaľ by sa na základe žiadosti zo strany povinnej osoby žiadalo nielen mechanické vyhľadávanie a zhromažďovanie údajov, ktoré mala povinná osoba k dispozícii, ale vyžadovalo by sa aj ich kvalifikované spracovanie, pre ktoré by bol príznačný určitý vyšší stupeň intelektuálnej náročnosti potrebnej pri príprave odpovedi na žiadosť (majúcej podobu napríklad štúdia či analýzy), išlo by o vytvorenie novej informácie, ktorej sprístupnenie možno odmietnuť z dôvodu, že takúto informáciu nemá povinná osoba k dispozícii.

(...)

Preto, ak sťažovateľ žiadal informácie o stave konaní, žiadal informácie, ktoré by sa mali v spise o podanom podnete nachádzať. Povinná osoba vstupom do spisu o podnete

mohla požadované informácie (záver/stav konania) vyhľadať a sťažovateľovi sprístupniť. Žiadosť sťažovateľa neznela na vytváranie akejkoľvek novej informácie - nežiadal o vypracovanie analýzy, rozboru či stanoviska, nežiadal vyhľadané údaje kvalitatívne posudzovať či triediť - žiadal len podanie informácie o stave konania, ktorá sa musí v každom spise nachádzať, pričom sprístupnenie tejto informácie nevyžaduje žiadnu intelektuálnu či tvorivú činnosť povinnej osoby, len jej mechanické vyhľadanie. Skutočnosť, že v informačnom systéme prokuratúry táto informácia nie je priamo vedená ako samostatná položka, nemá a nemôže mať vplyv na sprístupnenie požadovanej informácie, keď táto informácia sa nachádza priamo v jednotlivých spisoch a povinná osoba ju môže vyhľadať. Uvedený argument by totiž viedol k absurdným dôsledkom, keď by povinné osoby sprístupňovali len tie informácie, ktoré priamo vedú vo svojich registroch, čo by bolo v rozpore s právom na prístup k informáciám.

● **Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Svk/6/2024 zo dňa 27. 6. 2024**

...mnohé z požadovaných informácií nie je možné získať obyčajnou mechanickou kontrolou či už jednotlivých rozhodnutí, prípadne spisov, ale vyžaduje si náležité preštudovanie, vyhodnotenie a následné spracovanie informácií obsiahnutých v týchto rozhodnutiach, alebo spisoch, a to podľa požiadaviek vymedzených v konkrétnej žiadosti o informácie. Pod pojmom „vytvorenie novej informácie“ treba rozumieť jednak situáciu, kedy žiadateľ požaduje od povinnej osoby vypracovanie rozborov, analýz, referátov, poskytnutie odborných alebo politických stanovísk, prognóz, výkladov právnych predpisov, prípadne žiada od povinnej osoby, aby vyslovila určitý subjektívny názor na istú problematiku, pričom tieto informácie nemá povinná osoba vôbec vytvorené a jednak situáciu, kedy sa určitá informácia u povinnej osoby nachádza, avšak jej kvalifikovaným spracovaním vznikne kvalitatívne nová informácia

(...)

O vytvorenie novej informácie pôjde iba vtedy, ak k vytvoreniu odpovede na žiadosť nepostačuje obyčajné mechanické vyhľadávanie a zhromaždenie údajov, ktoré má povinný subjekt k dispozícii a ktoré sú predmetom príslušnej žiadosti, a súčasne je nevyhnutné s takýmito údajmi uskutočňovať ďalšie (napríklad analytické) spracovanie nad rámec jednoduchého „vtelenia“ do odpovede na príslušnú žiadosť. O vytvorenie novej informácie však nepôjde v prípade, kedy v súvislosti s vybavením príslušnej žiadosti sa vyžaduje vyhľadávanie vo viacerých dokumentoch, čo býva pomerne často spojené s časovou náročnosťou, nakoľko takéto prekážky predpokladajú použitie inštitútu predĺženia lehoty na sprístupnenie informácie, tak ako to predpokladá § 17 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 5Svk/41/2025 zo dňa 26.02.2026**

Kasačný súd v zhode so správnym súdom konštatuje, že ustanovenie § 3 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám garantuje žiadateľom o informácie prístup len k tým informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii, povinná osoba nemá povinnosť vytvárať kvalitatívne nové informácie podľa kritérií žiadateľa a v praxi je náročné rozlíšiť, či ide len o mechanické zhromaždenie už existujúcich informácií na účely sprístupnenia alebo o vytváranie kvalitatívne novej informácie (zahŕňajúce usporiadanie informácií podľa presných kritérií špecifikovaných žiadateľom, teda vytvorenie kvalitatívne nového dokumentu). Správne správny súd s odkazom na aktuálnu judikatúru kasačného súdu vyhodnotil, že k vytvoreniu novej informácie nedochádza, ak k príprave odpovede na žiadosť o informácie stačí iba mechanické vyhľadanie a zhromaždenie údajov, ktoré sa u povinnej osoby nachádzajú a ktoré musia byť iba vyhladané v rôznych dokumentoch.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Sžik/3/2021 zo dňa 29.9.2022**

Najvyšší správny súd zastáva názor, že nič nebráni tomu, aby verejnosť (teda aj žalobkyňa) mala k dispozícii takéto evidenčné informácie (informácie organizačno-technickej povahy) a to aj preto, že účelom InfZ je aj umožniť či uľahčiť verejnú kontrolu súdnej moci. Je potrebné si v tejto súvislosti uvedomiť, že súdne pojednávanie je v princípe verejné, a rozsudok sa vždy musí vyhlásiť verejne (čl.48 ods. 2 a čl. 142 ods. 4 Ústavy). Preto pokiaľ by evidenčné informácie o súdnom konaní nebolisprístupiteľné prostredníctvom InfZ je namieste otázka, ako by sa verejnosť vôbec mohla dozvedieť o tom, že nejaké súdne konanie, potenciálne predstavujúce aj vec verejného záujmu, prebieha.

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 830/2016 zo dňa 02.02.2017**

Po prvé, to, že krajský súd nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t. j. podľa paragrafov a zákonov, ešte neznamená, že krajský súd nemá interný elektronický register podaní a rozhodnutí, resp. vhodný interný počítačový softvér, v rámci ktorého je možné dohľadať konkrétnu rozhodovaciu činnosť konkrétnych senátov krajského súdu. Krajský súd mohol a mal sťažovateľovi ako žiadateľovi objasniť, či takýmito elektronickými prostriedkami disponuje, či ich v prípade kladnej odpovede využil pri snahe vyhovieť žiadosti sťažovateľa a s akým výsledkom.

Po druhé, krajský súd mohol a mal využiť pri vybavovaní žiadosti sťažovateľa postup obdobný, ako využil Krajský súd v Košiciach pri vybavovaní takmer totožnej žiadosti sťažovateľa. A teda krajský súd mohol dopytovať konkrétne senáty 9Saz a 10Saz a

informovať sťažovateľa, či podľa informácií z týchto senátov existujú také rozhodnutia, aké sťažovateľ vo svojej žiadosti označil (a v prípade kladnej odpovede takéto požadované rozhodnutia, samozrejme, sprístupniť). Ústavný súd nevyslovuje, že zodpovedný pracovník za vybavenie žiadosti takýmto spôsobom reálne nepostupoval, ale bolo potrebné, aby krajský súd sťažovateľovi uvedené riadne oznámil v písomnom rozhodnutí a dal tak najavo, že sa jeho žiadosti snažil vyhovieť aj tým spôsobom, že vyťažil samotné senáty 9Saz a 10Saz s konkrétnym výsledkom.

Po tretie, nič nebránilo (resp. ak bránilo, bolo potrebné to zdôvodniť) krajskému súdu, aby sťažovateľovi zaslal kópie všetkých rozhodnutí (právoplatné a anonymizované) prijatých v senátoch 9Saz a 10Saz v sťažovateľom požadovanom a označenom období (ktoré, samozrejme, krajský súd má minimálne v papierovej forme archivované – mysliac tým konkrétne spisy senátov 9Saz a 10Saz) s tým, aby si sťažovateľ sám v uvedených rozhodnutiach vyhľadal podľa jeho kľúčových bodov tie, ktoré požadoval.

Po štvrté, právna úprava § 64 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), na ktorú krajský súd sťažovateľa odkázal, nie je v prípade sťažovateľovej žiadosti relevantná, keďže sťažovateľ nežiadal o potvrdenie o skutočnostiach známych z konkrétneho spisu, ale žiadal o informácie o spisových značkách rozhodnutí (vecí) v určitých okruhoch právnych problémov, ktoré mu v čase podania žiadosti neboli známe (ich existencia, počet, konkrétne spisové značky a pod.), kde by až následne (ak by také rozhodnutia, ktoré sťažovateľ definoval vo svojej sťažnosti, existovali a krajský súd by ich sťažovateľovi sprístupnil na základe jeho žiadosti) sťažovateľ mohol už z konkrétneho spisu (následne už jemu známeho podľa sprístupnených spisových značiek) požadovať v zmysle vyhlášky potvrdenie o skutočnostiach známych zo súdneho spisu, prípadne odpis alebo rovnopis niektorej písomnosti.

4. ČO NIE JE TAJNÉ JE VEREJNÉ

Celá podstata zákona o slobode informácií je obsiahnutá v krátkom nadpise tejto podkapitoly - "čo nie je tajné, je verejné". Ide o esenciu infozákona ako vykonávacieho predpisu k ústavnej norme. Občan má právo na informácie, ktorých rozsah môže byť obmedzený iba ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu iných, rovnako dôležitých práv a slobôd.

Kolízia ústavných práv je pritom úplne normálny a bežný jav. Dochádza k nemu nie iba pri práve na informácie, ale aj pri celom rade ďalších práv. Vysporiadať sa s ním je potrebné na základe testu proporcionality - teda posúdením, ktoré právo má v konkrétnom prípade dostať prednosť.

Infozákon je z uvedeného dôvodu postavený na výnimkách z pravidla, že všetky údaje vo verejnej sfére majú byť verejnosti dostupné. Uvedené obmedzenia a podmienky ich realizácie sú obsiahnuté rozmedzí § 8 až 12. Ide teda najmä o ochranu utajovaných skutočností, ochranu osobnosti a osobných údajov, obchodného tajomstva a ďalšie dôvody v zmysle § 11 infozákona. Tieto dôvody nie je možné svojvoľne rozširovať a pokiaľ neexistuje explicitný zákonný dôvod na nesprístupnenie informácie, táto má byť žiadateľovi poskytnutá.

Jasné výkladové stanovisko ponúka § 12 ods. 1 infozákona: *"Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia."*

Ide o vyjadrenie princípu selekcie, ktorý povinným osobám nariaďuje, aby postupovali voči obmedzovaniu práva na informácie čo najšetrnejšie. Inak povedané, každý údaj, dokument, či dokonca jeho časť, majú byť podrobené skúške, či existuje dôvod pre obmedzenie. Ak existuje, má sa obmedzenie limitovať na nevyhnutnú mieru a ostatné časti majú byť riadne sprístupnené.

V praxi tak majú povinné osoby viaceré možnosti, ako postupovať. Ide najmä o vyčiernenie, či iné prekrytie textu, ktorý žiadateľovi nemá byť sprístupnený. Zvyšná časť dokumentu (napr. zmluvy alebo analýzy) má byť riadne poskytnutá. Ilustrované na príklade - ak žiadateľ požaduje sprístupnenie analýzy, na základe ktorej došlo k výberu konkrétneho produktu, pokiaľ je nejaká jej časť predmetom obchodného tajomstva, táto časť sa nesprístupní. Zvyšok analýzy ale má byť žiadateľovi daný k dispozícii.

Akúkoľvek snahu povinnej osoby o reverzný výklad infozákona je potrebné rezolútne odmietnuť. Ústavne nekonformný je výklad, podľa ktorého povinná osoba

odmietne sprístupniť informácie z dôvodu, že v zákone nie je ustanovené, že by sa konkrétna kategória dát mala sprístupňovať. Klasickým príkladom takéhoto argumentačného faulu je odkaz na časť zákona pojednávajúcu o povinnom zverejňovaní. To budeme rozoberať v ďalšej stati tejto publikácie.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1As/98/2008 zo dňa 29. 7. 2009**

Žadateľ o informáciu má nepochybné právo žadať o informácie v libovolnom rozsahu - tj. napríklad vyžádať si i kópiu celého správneho spisu. Je však povinnosťou povinného subjektu overiť, či požadovaný materiál neobsahuje informácie, na ktoré sa vzťahujú zákonné omešenie. To má pak nutně za následek prověření jednotlivých součástí poskytovaného spisu z hlediska jejich compatibility se zákonnými limity práva na informace.

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sž/3/2011 zo dňa 29.09.2011**

Rozhodnutie ústavodarcu neustanoviť osobitné dôvody obmedzenia, vzťahujúce sa na právo na prijímanie informácií (čl. 26 ods. 4 ústavy obsahuje podmienky obmedzenia pre slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie), nemožno považovať za absolútne vylúčenie možnosti jeho obmedzenia, aj v tomto prípade je nevyhnutné otázku prípustnosti zásahu do základného práva posudzovať z hľadiska účelu, ktorý tento zásah sleduje, teda či tento zásah možno odôvodniť ústavne relevantným spôsobom

● **Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 2/10 zo dňa 30. 3. 2010**

(s odkazom na § 12 zákona o slobodnom prístupe k informáciám)... všechna omešenie práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon (právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření; v odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá). Obsahem § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím je tak pravidlo selekce; to odpovídá požadavku, aby oprávněné omešenie přístupu k informacím bylo vždy uplatněno jen v nejmenším nutném rozsahu. Toliko toto ustanovení tedy naplňuje a garantuje požadavek minimalizace zásahu do základního práva či svobody.

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sž/1/2019 zo dňa 29.10.2019**

Na úseku slobodného prístupu k informáciám zákonodarcovia zákonom č. 211/2000 Z.z. v § 8 až § 11 zaviedol inštitút obmedzenia prístupu k informáciám formou legislatívneho vymedzenia prípadov tohto obmedzenia. Jedná sa ochranu utajovaných skutočností (§ 8), ochranu osobnosti a osobných údajov (§ 9), ochranu obchodného tajomstva (§ 10),

d ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám (§ 11). Tieto obmedzenia je nutné chápať v kontexte na ne nadväzujúceho § 12, v ktorom zákonodarca zaviedol tzv. princíp selekcie, podľa ktorého všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia. Cez uvedené ustanovenie sa skúma materiálny charakter obmedzenia prístupu k informáciám. Jeho obsahom je požiadavka, aby oprávnené obmedzenie práva na informácie bolo uplatnené vždy čo v najmenšom rozsahu; naplňuje a zároveň garantuje požiadavku minimalizácie zásahu do základných práv a slobôd.

(...)

jednotlivé zákonné obmedzenia práva na informácie je nutné vykladať reštriktívne. To znamená, že právo na informácie vo svojich podobách (bod 54) podlieha výnimkám (§ 8 až § 11 zákona č. 211/2000 Z.z.), ktoré však musia byť úzko interpretované, pričom nevyhnutnosť každého obmedzenia musí byť riadne a presvedčivo preukázaná. Overenie tejto „nevyhnutnosti“ v demokratickej spoločnosti znamená zaoberať sa v prvom rade otázkou, či takýto zásah je odôvodnený „naliehavou spoločenskou potrebou“, či zásah bol primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a či dôvody, z ktorých orgány verejnej správy vychádzali pri obmedzení práva na informácie sú relevantné, dostatočné a presvedčivo zistené (v tomto zmysle pozri napríklad rozhodnutie ESLP vo veci Klein proti Slovenskej republike, 2006, prípadne Nilsen a Johnsen proti Nórsku, 1999).

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžik/2/2018 zo dňa 29.01.2020**

Teda pred samotným rozhodnutím o nesprístupnení informácií, ktoré je zásahom do práva na sprístupnenie informácií je potrebné zvážiť, či existuje iný prostriedok, ktorý by rovnako chránil uvedenú ústavnú hodnotu, ale zároveň by aj sprístupnil žiadané informácie. Z tohto dôvodu námietka žalovaného spočíva v tom, že zákon č. 211/2000 Z.z. má pomerne krátke lehoty pre vybavenie žiadostí o sprístupnenie informácií, s ktorých zmeškaním sú spojené vážne následky (nastúpenie fikcie doručenia) a tomu je prispôsobená aj úprava obmedzení prístupu k informáciám, ktoré sú v zákone stanovené formálne s tým, že pri takto formálne vyjadrených dôvodoch obmedzenia prístupu k informáciám nie je namieste skúmanie otázok, či sprístupnením informácií je možné zasiahnuť do nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, do práv a slobôd iných, ohroziť bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejný záujem či mravnosť, je nedôvodná.

5. ZVEREJŇOVANIE VS. SPRÍSTUPŇOVANIE INFORMÁCIÍ

Zákon o slobode informácií rozlišuje dva spôsoby prístupu k informáciám - povinné zverejňovanie a sprístupňovanie informácií na základe žiadosti. Zatiaľ čo povinné zverejňovanie je upravené v § 5 až 6 infozákona, žiadosti o informácie sa podávajú v režime podľa § 14 infozákona.

Toto členenie je dôležité z viacerých dôvodov. Tým prvým a základným je, že kým pri zverejňovaní informácií je povinná osoba zákonom nútená konať proaktívne, pri sprístupňovaní robí prvý krok žiadateľ.

Z toho vyplýva, že rozsah zverejňovaných údajov je, samozrejme, omnoho užší než rozsah, na ktorý sa vzťahuje právo požadovať informácie formou žiadosti. Napriek jasnému odčleneniu uvedených kategórií stále dochádza k aplikačnému zamieňaniu a odmietaniu žiadosti o informácie z dôvodu, že povinná osoba nemá zákonnú povinnosť predmetné údaje zverejňovať.

Naopak ale platí, že pokiaľ už je informácia zverejnená, v zmysle § 7 infozákona na ňu môže povinná osoba žiadateľa odkázať. Týmto spôsobom dochádza k efektívnemu výkonu práva na informácie. Samozrejme, aplikačným problémom aj naďalej zostáva, že povinné osoby postupujú odkazom na zverejnenú informáciu aj v prípadoch, kedy takýto údaj uspokojí žiadateľa iba čiastočne.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 2Svk/27/2024 zo dňa 29. 10. 2025**

S uvedeným súvisí aj nemožnosť aplikácie zásady prednosti špeciálnej právnej úpravy pred všeobecnou, pretože v danom prípade nejde o právny stav, kedy by popri sebe existovali dve právne úpravy riešiace rovnakú skutkovú situáciu. Je pravdou, že zákon o slobode informácií vyčerpávajúco neupravuje všetky eventuality práva na informácie, a už vôbec nie povinnosti orgánov verejnej moci v tomto smere. Je pravdou aj to, že vo vzťahu k iným zákonom pôsobí ako právny predpis všeobecnej povahy a špeciálne zákony derogujú jeho použitie v rozsahu, v ktorom tieto upravujú sprístupňovanie a zverejňovanie informácií. Práve tieto dôvody, po starostlivom zvážení, či na predmetnú situáciu aplikovať alebo neaplikovať zákon o pamäti národa ako zákon špeciálnej povahy, viedli správny súd k záveru, že sa na danú situáciu nevzťahuje, resp., že ním ani v rozsahu požadovaného dokumentu nie je. Sprístupnenie požadovaného dokumentu v zákone o pamäti národa osobitne upravené nie je, zákon o pamäti národa použitie zákona o

slobode informácií priamo ani nepriamo nevylučuje, preto postup na jeho sprístupnenie v plnej miere upravuje zákon o slobode informácií.

- *Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Svk/19/2022 zo dňa 24.08.2022*

V nadväznosti na uvedené kasačný súd konštatuje, že správny súd pochybil aj pri vyslovení záveru, ktorým žalovanému vyčítal, že opomenul žalobkyňou požadovanú formu sprístupnenia informácie. Naopak je potrebné zdôrazniť, že ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o slobode informácií, z dikcie ktorého krajský súd správne vyvodil, že upravuje oprávnenie žiadateľa o sprístupnenie informácie, aby navrhol spôsob sprístupnenia informácie, sa však výlučne vzťahuje ku spomínanému spôsobu sprístupnenia informácie. Krajský súd teda pochybil, keď predmetné ustanovenie vyložil tak, že navrhnutý spôsob určuje aj spôsob doručovania prípadného negatívneho rozhodnutia vydaného o žiadosti žiadateľa. V prípade doručovania rozhodnutí vydaných v konaní podľa zákona o slobode informácií, zákonná úprava striktne ukladá riadiť sa príslušnými ustanoveniami správneho poriadku, čiže doručiť rozhodnutie vo veci v listinnej podobe alebo elektronicky do elektronickej schránky žiadateľa, neprichádza preto do úvahy doručenie rozhodnutia žiadateľovi formou e-mailu, ktorá navyše neposkytuje záruku, že tento bol doručený riadne a oprávnenej osobe.

6. ČO SA NESPRÍSTUPŇUJE

Keďže verejná správa spracúva aj množstvo súkromných údajov, nie všetky informácie, ktoré má k dispozícii môže komukoľvek sprístupniť. Týmto prípadom sa budeme venovať v nasledovnej kapitole. Existujú však aj ďalšie limity - napríklad ochrana bezpečnosti, verejného poriadku alebo chránených záujmov tretích štátov.

Už sme uviedli, že penzum výnimiek sa nachádza v § 8 (ochrana utajovaných skutočností), § 9 (ochrana osobnosti a osobných údajov), § 10 (ochrana obchodného tajomstva) a § 11 infozákona. Najrôznejšie výnimky sú definované práve v poslednom zmienenom ustanovení. Podľa neho povinná osoba informáciu nesprístupní, ak:

- a) jej bola odovzdaná osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. Ak na výzvu povinnej osoby neodpovie osoba oprávnená udeliť súhlas na sprístupnenie informácie do siedmich dní, predpokladá sa, že so sprístupnením informácie súhlasí. Na tieto následky musí byť osoba vo výzve upozornená,
- b) ju zverejňuje na základe zákona; ak je podľa takého zákona zverejňovaná vo vopred stanovenej dobe, iba do tejto doby,
- c) tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,
- d) sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu, rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku a informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku, ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon alebo ak ich sprístupnenie neohrozuje práva a právom chránené záujmy,
- e) sa týka zmierovacieho konania, arbitrážneho konania alebo rozhodcovského konania okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,
- f) sa týka miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,
- g) by to bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- h) sa týka výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov okrem informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,

- i) ide o dokumentáciu, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na plánovanie a vykonanie činností s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov,
- j) ide o bezpečnostnú dokumentáciu alebo o auditné správy na úseku kritickej infraštruktúry alebo kybernetickej bezpečnosti.

Treba mať na pamäti, že aj pri vyššie uvedených výnimkách zo sprístupňovania dát existujú určité nuansy. Napríklad pri informáciách podľa písmena a) obmedzenie prístupu k nim neplatí, pokiaľ ide o informácie, ktoré sa získali za verejné prostriedky alebo sa ich týkajú, resp. ide o nakladanie s verejným majetkom (v zmysle § 11 ods. 2 infozákona).

Pri ostatných novelizáciách pribudol aj ďalší dôvod, pre ktorý môže byť sprístupňovanie informácií obmedzené. Ide o ochranu pred ujmom v hospodárskej súťaži (§ 11a infozákona).

Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch treba mať na pamäti účel obmedzenia. Ním nie je svojvoľné bránenie pred výkonom verejnej kontroly, ale zabezpečenie primeranej miery ochrany tých záujmov, ktoré môžu byť verejnou dostupnosťou údajov neprimerane postihnuté.

Pri každom obmedzení preto opätovne treba zdôrazniť princíp selekcie, podľa ktorého sa výnimka použije iba na relevantnú časť príslušného dokumentu a tiež test proporcionality.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 152/08 zo dňa 15.12.2009**

Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všeobecné súdy ako ochrancov základných práv platí, že v sporoch o ochranu osobnosti musí byť zohľadnená aj sloboda prejavu, ak sú na to splnené podmienky. Ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu je nutné v zásade skúmať KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO hovorí, pričom na základe odpovedí na dané otázky možno pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená. Z ústavnej definície vyplýva, že právo na informácie zaručené v čl. 26 ústavy má tri zložky, a to vyhľadávanie, prijímanie a rozširovanie informácií. Ide o tri relatívne samostatné zložky práva na informácie. Vyhľadávanie informácií je vlastne zisťovanie, či v oblasti záujmu toho, kto informácie vyhľadáva, informácie vôbec existujú, aké a kde sa nachádzajú. Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej

dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom. Rozširovanie informácií je akýkoľvek spôsob odovzdania prijatej informácie ďalšiemu subjektu, resp. ďalším subjektom. Ústavný súd vyslovil, že obmedzenie práva na informácie v súlade s ústavou je dovolené len vtedy, ak sa splní formálna podmienka zákona a dve kumulatívne materiálne podmienky. Formálna podmienka znamená, že obmedzenie prijme Národná rada Slovenskej republiky v právnom predpise so silou zákona. Prvou materiálnou podmienkou je požiadavka, aby obmedzenie slúžilo na ochranu práv a slobôd iných, alebo sa ním musí chrániť bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť. Na splnenie prvej materiálnej podmienky stačí preukázanie existencie jedného z citovaných záujmov. Druhou materiálnou podmienkou je podmienka nevyhnutnosti prijatia obmedzenia. Obdobné kritériá na obmedzenie slobody prejavu a práva na informácie obsahuje aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 10 dohovoru. Inými slovami, orgány verejnej moci môžu zasiahnuť do tohto práva za súčasného splnenia troch podmienok: zásah je ustanovený zákonom, zodpovedá niektorému legitímnemu cieľu ustanovenému v ústave (čl. 26 ods. 4), resp. dohovore (čl. 10 ods. 2), a je nevyhnutný v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom.

- **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 404/2022-15 z 08.07.2022**

Bezpečnosť štátu je ústavnou chránená hodnota (čl. 1 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov; čl. 7 ods. 3 ústavy). V tomto duchu zákonodarca často pristupuje k právnej úprave konkrétnych oblastí spoločenských vzťahov dotýkajúcich sa bezpečnosti štátu, kde nie sporadicky priamo v texte právnej úpravy vyváži ústavne chránenú hodnotu bezpečnosti štátu na jednej strane a ústavou chránené základné práva subjektov práva, akcentujúc bezpečnosť štátu na strane druhej (II. ÚS 480/2014). Zákonodarca sčasti uprednostní bezpečnosť nielen z hľadiska jej samej, ale aj z hľadiska utajenosti spravodajských informácií, preto existuje právna úprava, kde v konfrontácii s bezpečnosťou štátu uprednostní zákonodarca napr. len ochranu života a zákaz mučenia (čl. 16 ods. 2 ústavy, kde zákaz mučenia je reglementovaný ako absolútne ľudské práva, ktoré nie je možné obmedziť ani v záujme bezpečnosti štátu). 16. Uvedené východiská sa týkajú aj právnej úpravy v oblasti utajovaných skutočností a rovnako sú zohľadnené v rámci poskytovania informácií

verejnosti a slobodného prístupu k nim zo strany verejnosti samotným zákonom č. 211/2000 Z. z. (m. m. II. ÚS 118/2018). Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci a že jeho závery (v spojení so závermi krajského súdu) týkajúce sa aplikácie a interpretácie príslušných právnych noriem sú pre ústavný súd postačujúce. Pokiaľ správne súdy podriadili nesprístupnenie sťažovateľkou požadovaných informácií pod ustanovenia o nesprístupňovaní utajovaných informácií podľa § 8 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. v spojení so zákonom č. 215/2004 Z. z. 7 a s Trestným poriadkom (v rozsahu bodu 19 tohto uznesenia), zásadne nemožno takýto postup a formuláciu právnych záverov označiť za arbitrárny v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na zistený skutkový stav.

- **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 520/2025 zo dňa 03.09.2025**

obsahom základného práva na prijímanie informácií nie je právo dostávať informácie podľa predstáv a očakávaní sťažovateľa (II. ÚS 184/03, II. ÚS 514/2010).

- **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 615/2023-29 zo dňa 23. 11. 2023**

Povinnosť súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutia nemožno interpretovať ako požiadavku poskytnutia detailnej odpovede na každú jednu námietku. Z odôvodnenia súdnych rozhodnutí musia byť zrejmé odpovede na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody rozhodnutia musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nepostačuje len odkaz na relevantnú právnu úpravu. Nevyžaduje sa však, aby na každý argument strany, teda aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola v odôvodnení daná odpoveď (Ruiz Torija p. Španielsko z 9. 12. 1994). Rozsah reakcie súdu na konkrétne námietky účastníka konania je, čo sa týka šírky odôvodnenia, vždy spätý s otázkou hľadania miery. Spravidla postačuje, ak sú vysporiadané aspoň základné námietky, prípadne možno akceptovať aj odpovede implicitné (uznesenia Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 2774/09, II. ÚS 609/10). Prihliadnuc na prirodzenú racionalitu postupu súdov, ako aj správnych orgánov pri tvorbe rozhodnutí, je takýto postup vhodný najmä u veľmi obsiahlych podaní, čo je aj prípad sťažovateľa.

- **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Svk/14/2025 zo dňa 26.03.2026**

V uvedenom prípade je žalovaný nielen povinnou osobou, ale aj pôvodcom utajovanej skutočnosti. Ak by na základe preskúmania materiálneho znaku došiel k záveru, že absentuje resp. pominula potreba informáciu chrániť a ochranu výslovne nevyžaduje znenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ale len ním vydaný zoznam utajovaných skutočností (vo forme nariadenia ako interného aktu), je v jeho kompetencii

(resp. v kompetencii jeho vedúceho) zverenej mu zákonom o ochrane utajovaných skutočností (§ 7 a 8) i nariadením vlády o ustanovení oblastí utajovaných skutočností (§ 2) utajenie zrušiť a túto informáciu zo zoznamu utajovaných skutočností vyňať. Pre žiadateľa by tento postup vo výsledku znamenal, že dôvod podľa § 8 ods. 1 infozákona pre odmietnutie sprístupnenia informácie spočívajúci v ochrane utajovaných skutočností by už nebolo možné aplikovať, keďže požadovaná informácia by už nebola pôvodcom označená ako utajovaná skutočnosť a nespĺňala by zákonnú definíciu utajovanej skutočnosti v zmysle § 2 písm. a) zákona o ochrane utajovaných skutočností.

*Ak by žalovaný na základe preskúmania materiálneho znaku dospel k záveru, že (stále) existuje potreba informáciu chrániť, a teda rozhodol by o nesprístupnení informácie, súc viazaný príslušným nariadením ministerstva vnútra o zozname utajovaných skutočností (keďže by sám nerozhodol o jeho zmene či zrušení), nariadením vlády SR č. 216/2004 Z. z. i zákonom o ochrane utajovaných skutočností, **bude jeho úlohou premietnuť zdôvodnenie potreby informáciu chrániť do odôvodnenia rozhodnutia o nesprístupnení informácií.** Obsiahnutie riadneho zdôvodnenia naplnenia materiálneho znaku - potreby ochrany požadovanej informácie ako utajovanej - má totiž nezastupiteľnú úlohu v prípadnom správnom súdnom konaní (ktoré žiadateľ v predmetnej veci aj inicioval). Tá spočíva v oprávnení správneho súdu posúdiť, či v prípade nesprístupnenia informácie je splnená nielen formálna podmienka (podriadenie informácie pod konkrétnu položku a oblasť utajovaných skutočností), ale aj podmienka materiálna (potreba informáciu chrániť v zmysle § 2 písm. a/ zákona o ochrane utajovaných skutočností a čl. 26 ods. 4 Ústavy SR).*

● **Rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3S/25/2025 zo dňa 24.06.2026**

Úlohou infozákona nie je zabezpečovať prístup k informáciám účastníkov administratívneho konania vo veciach týkajúcich sa prebiehajúceho administratívneho konania. Rozsah prístupu účastníkov by mal byť širší ako žiadateľov podľa infozákona, ktorí nie sú účastníkmi administratívneho konania. Najvyšší súd SR v Rozsudku sp. zn. 1Vs/7/2020 zo dňa 6. júla 2020 deklaroval, že právo účastníka správneho konania na oboznámenie sa s podkladmi rozhodnutia je širšie a za podmienok ustanovených Správnym poriadkom zahŕňa prístup k všetkým podkladom správneho konania, ktorý správny orgán použil na rozhodnutie.

● **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 118/2018 zo dňa 15.02.2018**

K sťažovateľmi namietanému nevykonaniu testu proporcionality zo strany najvyššieho súdu ústavný súd na dôvažok dopĺňa, že si je vedomý pestrosti (aj právneho) života a uvedomuje si, že môže nastať situácia, že na sprístupnenie určitých informácií týkajúcich

sa utajovaných skutočností bude existovať pálčivý verejný (alebo súkromný) záujem a občianska spoločnosť (či jednotlivec) sa bude odôvodnene dožadovať pri kontrole výkonu verejnej moci sprístupnenia istých informácií týkajúcich sa utajovaných skutočností. I v takomto hypotetickom prípade však právna úprava nesprístupnenia utajovaných skutočností (§ 8 ods. 1 zákona o slobode informácií alebo § 2 a § 6 zákona o utajovaných skutočnostiach) nedovoľuje samotnú utajovanú skutočnosť sprístupniť, avšak bolo by úlohou konajúcich orgánov verejnej moci (a teda aj súdov) riadne a vyčerpávajúco, napr. na podklade § 12 zákona o slobode informácií odôvodniť, aké informácie súvisiace so žiadateľmi požadovanou vecou a do akej miery je možné či nie je možné sprístupniť pre účely dostátia prítomného záujmu na sprístupnení určitých informácií. Ako už bolo ústavným súdom jasne definované, sám zákonodarca vyvážil v rámci práva na informácie v § 8 ods. 1 zákona o slobode informácií obmedzenie tohto práva vo vzťahu k utajovaným skutočnostiam akcentujúc bezpečnosť štátu. Súdny sú povinné takúto právnu úpravu rešpektovať a v zmysle nej postupovať (a nie za zákonodarcu nanovo vyvažovať). Sťažovateľom nebola sprístupnená práve a len utajovaná písomnosť, sprístupnenia ktorej sa sťažovatelia predovšetkým dožadovali a nesprístupnenie ktorej namietajú. Najvyšší súd, ako aj krajský súd uvedené princípy zohľadnili a riadne aplikovali a hutnosť odôvodnenia ich rozhodnutí je v danom prípade ústavne udržateľná a postačujúca pre spravodlivé rozhodnutie vo veci.

I. Nie je a priori vylúčené, aby sa ust. § 11 ods. 1 písm. h/ infozákona aplikovalo ako dôvod nesprístupnenia alebo obmedzenia sprístupnenia informácií aj na už ukončenú kontrolu, dohľad alebo dozor orgánom verejnej moci.

II. Samotná kontrola bez ďalšieho nezakladá nemožnosť sprístupnenia celého spisového materiálu vzťahujúceho sa ku kontrole. V rozhodnutí o nesprístupnení informácií z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. h/ infozákona musí byť hrozba zmarenia účelu kontroly ako chránený verejný záujem jasne identifikovaný a dostatočne odôvodnený s poukazom na konkrétne okolnosti veci a vo vzťahu k jednotlivým informáciám zo spisového materiálu ku kontrole.

(...)

Pre úplnosť kasačný súd uvádza, že ani absencia presného určenia požadovanej informácie, ktorou sťažovateľ argumentoval vo vyjadrení k žalobe, nie je v zmysle judikatúry sama o sebe dôvodom pre nesprístupnenie informácie pre zneužitie práva (k tomu vid' rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 5Sžik/5/2020 zo dňa 31.03.2022 publikovaný pod č. 15/2022 ZNSS) o to viac, keď žalobca logicky obsah spisu nepozná, a teda nevie informáciu presne určiť.

7. PRÁVO NA INFORMÁCIE A PRÁVA INÝCH OSÔB

Nielen štátni, či verejní zamestnanci, ale aj verejní funkcionári a dokonca aj bežní ľudia, či právnické osoby zverujú kvantum svojich osobných údajov do rúk verejným orgánom. Deje sa tak v ich zamestnaní, prostredníctvom najrôznejších registrov, ale aj formou zmlúv uzatváraných so štátom alebo na základe podkladov predložených do verejných obchodných súťaží.

Všetky tieto prípady môžu zahŕňať kolíziu medzi právom žiadateľa a právom na ochranu súkromia, osobnosti, resp. súkromných práv tretích osôb. Vo všetkých uvedených prípadoch je potrebné zvážiť, ktoré z kolidujúcich práv má dostať prednosť.

V určitých prípadoch spravil tento test priamo zákonodarca. Deje sa tak najmä pri ochrane osobnosti a osobných údajov. V zmysle § 9 ods. 2 infozákona, ktorý stanovuje rozsah sprístupňovania údajov evidovaných v informačnom systéme, resp. § 9 ods. 3 infozákona, ktorý je zameraný na ochranu práv verejne činných osôb. Ide o osoby, ktoré sú:

- verejným funkcionárom,
- poslancom obecného zastupiteľstva,
- predstaveným v štátnej službe,
- odborníkom plniacim úlohy pre člena vlády Slovenskej republiky,
- prezidentom Slovenskej republiky,
- predsedom Národnej rady Slovenskej republiky alebo podpredsedom Národnej rady Slovenskej republiky,
- vedúcim zamestnancom vykonávajúcim práce vo verejnom záujme,
- vedúcim zamestnancom zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci,
- nadriadeným v služobnom pomere,
- členom hodnotiacej komisie alebo iného obdobného orgánu, ktorý sa zúčastňuje na procese rozhodovania o použití verejných prostriedkov.

V prípade takýchto osôb sa informácie sprístupňujú v rozsahu:

- a) titul,
- b) meno a priezvisko
- c) funkcia a deň ustanovenia alebo vymenovania do funkcie,
- d) pracovné zaradenie a deň začiatku výkonu pracovnej činnosti,
- e) miesto výkonu funkcie alebo pracovnej činnosti a orgán, v ktorom túto funkciu alebo činnosť vykonáva,

- f) mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti, ak sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu.

Aj v tomto prípade treba dbať na potenciálne ďalšie obmedzenia, napr. v zmysle § 9 ods. 4 infozákona, týkajúce sa osoby, ktorá je nadriadeným v služobnom pomere.

Celkovo je teda zákon o slobode informácií budovaný na princípe, že čím je väčšia rozhodovacia kompetencia, resp. právomoc súkromnej osoby, tým je aj väčší záujem verejnosti na možnosti jej reálnej kontroly. Kým pri radových štátnych zamestnancoch a zamestnancoch pracujúcich vo verejnej sfére nebude primerané, aby bol sprístupnený ich plat, pri verejných funkcionároch dôvod na utajenie tejto informácie nie je.

Dlhodobo neuralgickým bodom je výklad zákona pri ochrane bankového tajomstva, obchodného tajomstva, či autorských práv.

Pri bankovom tajomstve možno považovať za prelomové rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 8Svk/13/2025 zo dňa 19. 6. 2025. V ňom Najvyšší správny súd posudzoval, či koronaúvery a koronazáruky poskytované súkromným subjektom počas pandémie spĺňajú charakteristiku bankového tajomstva alebo nie. Transparency požadovalo sprístupnenie informácií o tom, v akej výške a ktorým subjektom boli tieto služby poskytnuté, pričom Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA SR) predmetné údaje odmietla poskytnúť z dôvodu ochrany bankového tajomstva. Súd uznal za správnu argumentáciu, podľa ktorej nejde o bankové tajomstvo, pretože ide o schému štátnej pomoci *de minimis*. Pokiaľ by ju zákonodarca zveril akejkolvek inej osobe ako EXIMBANKE SR, požadované údaje by mali byť riadne sprístupnené žiadateľovi.

Ďalšou aplikačne problematickou kontradikciou práv, ktorá býva povinnými osobami neraz nesprávne riešená, je vysporiadanie sa s obchodným tajomstvom tretích osôb.

Je potrebné zdôrazniť, že na odmietnutie sprístupnenia informácie nepostačuje, aby tretia osoba, o ktorej obchodné tajomstvo sa má jednať, vyhlásila predmetnú informáciu za obchodné tajomstvo. Obchodné tajomstvo je definované v § 17 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Jeho definícia znie nasledovne: *“Obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle majiteľa obchodného tajomstva utajené a majiteľ obchodného tajomstva zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje.”*

Z uvedeného vyplýva, že musia byť splnené vzájomne na seba nadväzujúce podmienky na to, aby bola informácia identifikovaná ako obchodné tajomstvo. V praxi sa totiž často stáva, že pokiaľ je vôľou majiteľa, aby určitá informácia (napr. výška odplaty alebo podmienky za ktorých bola služba poskytnutá) nebola verejne dostupná, povinná osoba ju žiadateľovi nesprístupní. Môže to tak byť uvedené aj explicitne v zmluve. Tento fakt však sám o sebe nie je postačujúci na to, aby určitá informácia nebola sprístupnená ako obchodné tajomstvo.

Exemplárnym príkladom takéhoto prístupu bolo snaha viacerých subjektov (vrátane Transparency) o sprístupnenie zmluvy, na základe ktorej Ministerstvo zdravotníctva SR kúpilo ruské vakcíny Sputnik V, počas trvania pandémie koronakrízy. Hoci mala byť predmetná zmluva riadne zverejnená, nestalo sa tak. Následne ministerstvo odmietlo údaje sprístupniť aj na základe žiadosti o informácie, pričom argumentovalo práve ochranou obchodného tajomstva. Občiansky tlak, ale aj tlak zo strany vtedajšej ministerky spravodlivosti a prezidentky SR spôsobil, že zmluva napokon bola zverejnená.⁶

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžik/1/2020 zo dňa 24. 11. 2020**

Kasačný súd musel prisvedčiť sťažovateľovi, že povinné osoby majú v zmysle Ústavy Slovenskej republiky povinnosť dbať na maximálne zachovávanie práva verejnosti na informácie. Tvrdenia žalovaných, že sprístupnením požadovaných informácií by mohlo žalovaného v 2. rade znevýhodniť v hospodárskej súťaži a ohroziť existenciu žalovaného v 2. rade, sú však len vo všeobecnej rovine, pričom žiadne konkrétne dôvody neuviedli. Kasačný súd nemal žiadne pochybnosti o skutočnosti, že informácia o výške platov a odmien členov predstavenstva a členov dozornej rady žalovaného v 2. rade predstavujú veľmi citlivé údaje pre každého dotknutého jednotlivca, ako aj pre žalovaného v 2. rade ako obchodnú spoločnosť. V rámci zachovania základného práva na informácie je však potrebné vziať do úvahy aj verejný záujem na kontrole efektivity nakladania s verejnými zdrojmi. Ako už kasačný súd uviedol, prístup širokej verejnosti k informáciám vytvára priestor na efektívnu verejnú kontrolu hospodárenia s verejnými zdrojmi.

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 73/01 zo dňa 28. 11. 2001**

Pojem obchodného tajomstva je tak v zákone definovaný troma znakmi objektívnej povahy (charakter skutočnosti, existencia aspoň potenciálnej hodnoty danej skutočnosti

⁶ PIŠKO, M.: Zmluva na Sputnik je verejná, občiansky tlak mal zmysel, dostupné online na: <https://transparency.sk/sk/zmluva-na-sputnik-je-verejna-obciansky-tlak-mal-zmysel/>

a jej bežná dostupnosť) a dvoma znakmi subjektívnej povahy (vôľa utajiť dané obchodné skutočnosti a zabezpečenie takéhoto utajenia).

(...)

za obchodné tajomstvo nemožno považovať akékoľvek skutočnosti, ktoré majú byť utajované, ale len skutočnosti kvalifikované – t.j. také, ktoré spĺňajú všetky pojmové znaky obchodného tajomstva uvedené v § 17 Obchodného zákonníka.“ Podľa súdu trvanie práva na obchodné tajomstvo „...je závislé od trvania všetkých uvedených podmienok jeho ochrany, pričom odpadnutie niektorej z nich spôsobí, že právo na obchodné tajomstvo zanikne

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžik/3/2019 zo dňa 02.07.2020**

Najvyšší súd následne preskúmal rozsudok krajského súdu týkajúci sa záverov o poskytovaní informácií o mene a priezvisku predávajúcich, s ktorými Národná diaľničná spoločnosť uzatvorila kúpne zmluvy na nehnuteľnosti uvedené v žiadosti. Uvedené informácie boli pred predajom nehnuteľnosti už zverejnenými informáciami ako súčasť katastrálneho operátu podľa § 68 ods. 2 katastrálneho zákona. Podľa krajského i kasačného súdu „súčasťou katastrálneho operátu je informácia o aktuálnom vlastníkovi nehnuteľnosti, pričom sú zverejnené údaje v rozsahu podľa § 68 ods. 2 katastrálneho zákona“. Ustanovenia § 68 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona „neustanovuje, že katastrálny operát má obsahovať aj informácie o predchádzajúcich vlastníkoch nehnuteľnosti. Kasačný súd je však názoru, a to na rozdiel od krajského súdu, že je možné sprístupniť informácie požadované žalobcom, pretože uvedené údaje v období pred zápisom návrhu na vklad vlastníckeho práva pre nového vlastníka ako osobné údaje už zverejnené boli a to napr. na kataster portáli. 62. Najvyšší súd na rozdiel od právneho posúdenia krajského súdu, poukazuje gramatickým, ale aj logickým a ústavnokonformným výkladom na jednoznačný obsah ustanovenia § 68 ods. 1 a 2 zákona č. 162/1995 Z. z., ktorým je verejnosť katastrálneho operátu a na prelomenie zásady ochrany osobných údajov v zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 8Svk/13/2025 zo dňa 19. 6. 2025**

Sprostredkovanie finančnej pomoci na základe § 25 ods. 1 zákona o Eximbanke je tak jednoznačne zaradené medzi štátnu pomoc de minimis/minimálnu pomoc a informácie, ktoré žiadal sťažovateľ (identifikácia subjektov, ktorým bola pomoc poskytnutá, forma a výška pomoci), vzhľadom na ich charakter - poskytovanie verejných prostriedkov súkromným subjektom, podlieha navyše samostatnej úprave zverejňovania.

(...)

Z uvedeného vyplýva, že informácie, ktoré sťažovateľ žiadal v kontexte formy finančnej pomoci poskytovanej podľa § 25 ods. 1 a 2 lex corona, nemožno zahrnúť pod predmet bankového tajomstva, keďže nejde o bankové činnosti vykonávané Eximbankou, ale o sprostredkovanie štátnej pomoci realizovanej ministerstvom financií vo forme záruky za úver alebo úhrady úroku z úveru. Skutočnosť, že zákonodarca sa rozhodol poveriť sprostredkovaním finančnej pomoci inštitúciu akou je Eximbanka, na ktorej niektoré činnosti sa vzťahuje ochrana bankovým tajomstvom, nemôže byť sama osebe dôvodom na obmedzenie 10 8Svk/13/2025 práva na prístup k informáciám o štátnej pomoci de minimis a dôvodom na zamedzenie vykonávania verejnej kontroly.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/58/2025 zo dňa 23.02.2026**

V tomto smere kasačný súd považuje za potrebné poukázať aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 25. novembra 2009, sp. zn. 6 Sžo 250/2008, podľa ktorého: „Účelom ustanovenia § 9 zák. č. 211/2000 Z. z. je chrániť informácie týkajúce sa súkromia a osobné údaje fyzických osôb. Právo na ochranu súkromia je právo osoby rozhodnúť sa podľa vlastného uváženia, či, v akom rozsahu a akým spôsobom majú byť skutočnosti jej osobného súkromia sprístupnené iným. Súčasťou práva na ochranu súkromia je aj ochrana osobných údajov. Právo na súkromie však zahŕňa aj právo na ochranu informácií a skutočností, ktoré sa celkom nedajú kvalifikovať ako osobné údaje. Ide napríklad o písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy. Právo na ochranu súkromia a prejavov osobnej povahy je tiež aj súčasťou práva na ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka.“

Zásady ochrany osobných údajov ustanovuje zákon č. 18/2018 Z. z., ktorý v ustanovení § 2 jasne vymedzuje, čo sa považuje za osobný údaj. Ak žiadateľ požiada o sprístupnenie informácií o súkromí alebo o osobných údajoch (resp. dokumentov obsahujúcich tieto informácie), povinná osoba ich podľa § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 211/2000 Z. z. sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby (osoby, ktorej sa týka informácia o súkromí alebo osobný údaj). Keďže tieto ustanovenia neukladajú povinnej osobe povinnosť požiadať o písomný súhlas dotknutej osoby, povinná osoba nemusí žiadať dotknutú osobu (resp. blízku osobu alebo zákonného zástupcu) o súhlas. Ak žiadateľ o informáciu nevie preukázať takýto súhlas dotknutej osoby alebo ak súhlas nie je založený v úradnom spise, povinná osoba informáciu nesprístupní.

Podľa názoru kasačného súdu, konkrétne dikcia § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 211/2000 Z. z. zo sprístupnenia vylučuje informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej

osoby alebo informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, pokiaľ nebol vopred k sprístupneniu udelený písomný súhlas takejto dotknutej osoby alebo pokiaľ ich sprístupnenie vyslovene neustanovuje osobitný predpis. Podľa kasačného súdu preto správny súd postupoval správne a zákonne pokiaľ vyhodnotil postup žalovaného ako súladný so zákonom, keď ten nesprístupnil informácie o osobných údajoch fyzických osôb. Fyzické osoby, ktorých údaje totiž sťažovateľ žiadal, preukázateľne neboli pracovníkmi, ktorým by bola priznaná akákoľvek vedúca funkcia, resp. tieto osoby neboli považované za nadriadených v služobnom pomere a ani za vedúcich zamestnancov. Argumentácia žalovaného boli tak v tomto ohľade správne.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Svk/29/2024 zo dňa 26.06.2025**

Kasačný súd pripúšťa, že v § 9 ods. 3 Zákonníka práce ide o pomerne širokú definíciu vedúceho zamestnanca, nemožno však opomíňať, že ustanovenie § 9 ods. 3 infozákona zároveň vyžaduje, aby išlo o „vedúceho zamestnanca zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci.“ Toto ustanovenie obsahujúce uvedené slovné spojenie je podľa kasačného súdu potrebné vykladať materiálne, s prihliadnutím na účel infozákona ako celku (ktorým je kontrola výkonu verejnej moci) i § 9 infozákona (ktorým je zakotvenie zákonného obmedzenia v práve na prístup k informáciám z dôvodu ochrany osobnosti, súkromia a osobných údajov), sledujúc pritom zásadu proporcionality a zásadu vyvažovania verejného záujmu na prístup k informáciám a súkromného záujmu na ochranu osobných údajov, osobnosti a súkromia dotknutej osoby.

(...)

Pre naplnenie pojmu „vedúci zamestnanec zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci“ je rozhodujúce to, či tento riadi, organizuje a kontroluje prácu podriadených zamestnancov, a nie odborná kvalifikácia či činnosť odborného zástupcu, ale aj skutočnosť, či sa priamo alebo nepriamo podieľa na výkone verejnej moci či úradnej činnosti zamestnávateľa ako orgánu verejnej moci resp. či má iné špecifické postavenie odôvodňujúce väčšiu intenzitu zásahu do svojho práva na súkromie.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 3Svk/33/2022 zo dňa 27.10.2023**

Povinná osoba je preto aj v súvislosti s informáciami, ktoré možno zahrnúť medzi osobné údaje, povinná posudzovať konflikt práva na ochranu súkromia a osobných údajov a práva (verejného záujmu) na sprístupnenie informácií a kontrolu verejnej moci pre každý jednotlivý prípad osobitne. V súvislosti s tu posudzovanou žiadosťou dáva kasačný súd do pozornosti, že napr. informácia o evidencii dennej dochádzky či rozvrhnutia denného

pracovného času náčelníka obecnej polície výrazne zasahuje aj do súkromného času osoby vykonávajúcej túto pozíciu, keďže obsahuje údaj aj o mimopracovných návykoch náčelníka obecnej polície (čas, kedy prichádza do práce, odchádza z nej, kedy ide na obednú prestávku). Jej sprístupnenie tak môže hypoteticky napr. vystaviť náčelníka obecnej polície, resp. jeho bezpečnosť ohrozeniu s ohľadom na povahu úloh vykonávaných obecnou políciou a zasiahnuť do jeho súkromia. V prípade požadovania dennej dochádzky náčelníka obecnej polície preto podľa vyššie uvedeného neprevažuje verejný záujem nad ochranou osobných údajov tejto osoby a je daný dôvod na jej nesprístupnenie (bez súhlasu dotknutej osoby) podľa § 9 ods. 2 a 3 zákona o slobode informácií.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/46/2025 zo dňa 25.11.2025**

V kontexte vyššie uvedeného poukazuje kasačný súd aj na svoju najaktuálnejšiu rozhodovaciu prax v súvislosti s poskytovaním informácií v nadväznosti na ustanovenie § 9 zákona o slobode informácií, keď táto nepochybne akceptuje možnosť sprístupnenia informácií podliehajúcich ochrane podľa § 9 uvedeného zákona „avšak len za podmienky, že bude daný ich priamy súvis s výkonom verejnej moci a identifikovaný prevažujúci verejný záujem na ich sprístupnení“ (rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu - sp. zn. 3Svk/13/2024 zo dňa 18. decembra 2024). V súdnej veci táto podmienka splnená nie je. Požadované informácie tvoriace predmet tohto konania svojou povahou vstupujú do ochrany súkromia dotknutých osôb (ako to správne ustálil správny súd a potvrdzuje to aj kasačný súd v tomto rozsudku), keď tak, ako ich sťažovateľka požaduje, nesúvisia s priamym výkonom verejnej moci a na ich sprístupnení (v požadovanej štruktúre) neidentifikoval kasačný súd ani prevažujúci verejný záujem. Užívanie parkovacieho miesta nie je priamym výkonom verejnej moci a získavanie informácií o mene a priezvisku konkrétnych osôb (spolu s pracovaným zaradením u žalovaného) a s možnosťou ich spárovania s konkrétnym parkovacím miestom (so sekundárnou možnosťou ďalšieho zásahu do ich legitímnych práv - súkromia), nevyhodnotil kasačný súd ako taký verejný záujem, ktorý by mal prioritu pred ochranou legitímnych práv týchto osôb. Uvedené, samozrejme, neznamená, že pri inak formulovanej žiadosti o sprístupnenie informácie - z hľadiska štruktúry a rozsahu požadovaných informácií k parkovacím miestam - ochrana verejného záujmu bude mať napokon prednosť pred obmedzujúcim režimom podľa § 9 zákona o slobode informácií. Nie je však úlohou kasačného súdu v tomto konaní nastavovať všeobecné limity toho, kedy by táto podmienka splnená bola, keď každá žiadosť o sprístupnenie informácií musí byť posudzovaná individuálne.

8. LEHOTY

Po zásahu Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. PL. ÚS 6/2025 zostalo najväčšou zmenou predmetnej novely infozákona predĺženie lehoty na sprístupnenie informácie. Ide teda o novelizáciu ustanovenia § 17 ods. 1, ktorého platné znenie znie: *“Žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do dvanástich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti podľa § 14 ods. 2 a 3 a do 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a), ak tento zákon neustanovuje inak. “*

Často opomínanou skutočnosťou je, že základnou lehotou na sprístupnenie informácie je *“bez zbytočného odkladu”*. Z uvedeného vyplýva, že informácie by mali byť sprístupňované hneď, ako je to pre povinnú osobu možné. Najvyšší súd SR ohľadom tejto lehoty v občianskom práve konštatoval, že: *“Z časového určenia lehoty „bez zbytočného odkladu“ je potrebné vyvodiť, že ide o veľmi krátku lehotu, ktorou je mienené bezodkladné, nemeškajúce, bezprostredné či okamžité konanie smerujúce k splneniu povinnosti či k urobeniu právneho úkonu alebo iného prejavu vôle, pričom doba trvania lehoty bude závisieť od okolností konkrétneho prípadu. Pokiaľ osoba, ktorej je takáto lehota určená, bez zbytočného odkladu nekoná, bude mať zbytočný odklad (nedôvodná nečinnosť) pri príprave splnenia povinnosti či urobenia právneho úkonu, ktoré sú na túto lehotu viazané, ten dôsledok, že právne účinky spojené s dodržaním lehoty nenastanú.”* (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. 08. 2018, sp. zn. 2 Cdo 150/2017).

Napriek tomu je všeobecne aplikovanou praxou, že rozhodnutie vo veci má byť vydané do dvanástich pracovných dní odo dňa podania žiadosti. Zdôrazniť treba, že ide o pracovné, nie kalendárne dni. Lehota teda začína plynúť odo dňa nasledujúceho po podaní žiadosti. Do úvahy však prichádza aj možnosť predĺženia lehoty, a to v zmysle § 17 ods. 2 infozákona, ktorý znie:

“Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní a o 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a). Závažnými dôvodmi sú:

- a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,*
- b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,*

c) preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.”

Pokiaľ povinná osoba informácie nesprístupní a žiadosti nevyhoví, do úvahy prichádza možnosť podania opravného prostriedku. V zmysle ô 19 ods. 1 infozákona platí, že: *“Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.”*

Odvolací orgán má na rozhodnutie 15 dní odo dňa doručenia odvolania povinnou osobou. Tu treba akcentovať, že nejde o 15 dní odo dňa podania odvolania, ani od jeho doručenia povinnej osobe. V zmysle najnovšej judikatúry je lehota na predloženie veci povinnou osobou 30 dní, kedy odvolanie povinnej osobe došlo. V tejto lehote musí povinná osoba doručiť nadriadenému orgánu nielen odvolanie, ale aj spis. Nie je bez zaujímavosti, že táto lehota platí aj pri rozklade, teda v prípadoch, kedy o opravnom prostriedku rozhoduje ten istý orgán.

Pri pohľade na uvedené dĺžky jednotlivých zákonných lehôt v praxi nie je právo občana na prístup k informáciám tak svižné, ako by v zmysle ústavných noriem malo byť. Zvlášť to platí pri politicky citlivých informáciách alebo pri jednoduchej nečinnosti povinnej osoby. Ak vezmeme do úvahy, že pokiaľ občan neuspeje ani s opravným prostriedkom, do úvahy prichádza iba súdny prieskum. Ten v zmysle najnovšej rozhodovacej praxe má trvať maximálne niekoľko mesiacov. O podrobnostiach pojednáva nasledujúca kapitola.

Je potrebné zmieniť ešte jednu lehotu, v trvaní ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti. Ide o prípady, kedy je povinnou osobou osoba povinná podľa § 2 ods. 3 (viď. bližšie kapitolu o verejných firmách). V tomto prípade platí, že ak povinná osoba hoci len sčasti nevyhoví žiadosti, je práve do 8 dní povinná podať povinnej osobe podľa § 2 ods. 1 a 2, ktorá v nej má samostatne alebo spoločne aspoň väčšinovú priamu alebo nepriamu účasť, ktorá ju kontroluje alebo ktorá priamo alebo nepriamo navrhuje alebo ustanovuje viac ako polovicu členov jej riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu, alebo osobe, s ktorou uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie, vecne odôvodnený podnet na vydanie rozhodnutia podľa odseku 2 spolu so žiadosťou a spisovým materiálom.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/8/2023 zo dňa 30.09.2024 (rovnako aj Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn.3Svk/37/2025 zo dňa 25.02.2026)**

Vzhľadom na to, že v tu prejednávanej veci žalobca tvrdil, že dňa 22. augusta 2020 došlo k vydaniu fiktívneho rozhodnutia žalovaného podľa § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z. a krajský súd sa s týmto názorom stotožnil, považuje kasačný súd za primárne v tejto veci posúdiť predovšetkým spornú otázku plynutia lehoty na vydanie rozhodnutia o rozklade podľa ustanovenia § 19 ods. 3 veta prvá zákona č. 211/2000 Z.z. Uvedené ustanovenie spája povinnosť odvolacieho orgánu rozhodnúť o odvolaní do 15 dní od právnej skutočnosti, ktorá je vymedzená ako „doručenie odvolania povinnou osobou“. Ide o jednoznačné určenie lehoty, ktorá sa nezačína počítať od doručenia odvolania žalobcu odvolaciemu orgánu, ale až od doručenia odvolania odvolaciemu orgánu povinnou osobou, v tomto prípade prvostupňovým správnym orgánom žalovanému, resp. v tomto prípade jeho osobitnej komisii na prípravu návrhov rozhodnutí o rozkladoch. Zákon č. 211/2000 Z.z. osobitne nerieši dobu od podania odvolania (rozkladu) povinnej osobe do predloženia odvolania (rozkladu) odvolaciemu orgánu, preto je potrebné postupovať v zmysle ustanovenia § 57 ods. 2 správneho poriadku v spojení s § 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z., ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy v správnom konaní. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že na právne situácie neupravené zákonom č. 211/2000 Z.z. sa subsidiárne aplikuje správny poriadok a odvolacie konanie je takýmto spôsobom subsidiárne upravené práve v správnom poriadku. Najvyšší správny súd v prvom rade poukazuje na ustanovenie § 54 ods. 1 správneho poriadku, podľa ktorého odvolanie sa podáva na správnom orgáne, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. Rovnako ustanovenie § 19 ods. 3 veta prvá zákona č. 211/2000 Z.z. predpokladá podanie opravného prostriedku povinnej osobe, t.j. subjektu, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Vychádza sa tu z predpokladu, že konanie sa vedie v administratívnom spise a administratívny spis vedie a má ho k dispozícii prvostupňový orgán, preto sa odvolanie podáva na správnom orgáne prvého stupňa. V nadväznosti na podané odvolanie správny orgán má v zmysle § 57 ods. 1 správneho poriadku možnosť vybaviť vec autoremedúrou a o odvolaní sám rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie. Následne, ak nezvolí tento procesný postup v zmysle ustanovenia § 57 ods. 2 správneho poriadku, predloží odvolanie spolu s výsledkami doplneného konania so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď odvolanie došlo a upovedomí o tom účastníka konania. Až v tomto okamihu, po predložení veci odvolaciemu orgánu, začína odvolaciemu orgánu plynúť 15-dňová lehota na rozhodnutie o odvolaní (rozklade) zakotvená v § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z., pretože až v tomto štádiu odvolacieho konania sa uplatní zásada *lex specialis derogat legi generali* (osobitný zákon alebo

ustanovenie ruší všeobecný zákon alebo ustanovenie). Inak povedané, odvolací správny orgán je povinný o odvolaní (rozklade) rozhodnúť v lehote 15 dní od jeho doručenia od prvostupňového správneho orgánu, ktorý už vykonal potrebné úkony v zmysle § 57 ods. 1 Správneho poriadku v spojení s § 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z.

V tomto kontexte kasačný súd dospel k záveru, že ustanovenie § 19 ods. 3 prvá veta zákona č. 211/2000 Z.z. počíta s týmto procesom predkladania spisu prvostupňovým správnym orgánom, a preto sa ustanovuje 15 dňová lehota na rozhodnutie od doručenia odvolania povinnou osobou, tzn. od doručenia odvolania spolu so spisovým materiálom. Tento postup sa primerane aplikuje aj na konanie o rozklade (§ 61 ods. 3 správneho poriadku). Rozhodnutiu o rozklade predchádza procesný postup rozkladovej komisie a vyhotovenie návrhu rozkladovou komisiou, ktorá vykonáva procesné úkony spojené s predložením veci na rozhodnutie o rozklade, obdobne ako správny orgán prvého stupňa. Rozkladová komisia preto tieto úkony robí najneskôr v lehote podľa § 57 ods. 2 správneho poriadku v spojení s § 61 ods. 3 správneho poriadku. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu zmienená subsidiárna aplikácia správneho poriadku aj na konanie podľa zákona č. 211/2000 Z.z. je v súlade s princípom dobrej verejnej správy. Z tohto dôvodu najvyšší správny súd dospel k záveru, že lehota na rozhodnutie ministromi podľa § 19 ods. 3 prvá veta zákona č. 211/2000 Z.z. plynie od predloženia rozkladu spolu so spisom (...)

● **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 64/2025 zo dňa 30.01.2025**

Najvyšší správny súd k prvej otázke poskytol odpoveď v bodoch 47 až 49 napadnutého rozsudku, a to s poukazom na primeranú aplikáciu § 57 ods. 2 správneho poriadku v prospech právneho záveru, že lehota podľa § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií začne plynúť až po vykonaní príslušných úkonov rozkladovou komisiou s predložením návrhu na rozhodnutie vo veci ministromi vnútra (v lehote najviac 30 dní), keď začína ministromi vnútra plynúť 15-dňová lehota na rozhodnutie. V tomto kontexte najvyšší správny súd poukázal aj na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu. Ústavný súd tento právny názor považuje za zrozumiteľne odôvodnený, ktorý sleduje zmysel a účel aplikovaných ustanovení zákona o slobode informácií a správneho poriadku, preto nie je arbitrárny. Uvedený právny názor predstavuje jeden z možných a ústavne akceptovateľných spôsobov právneho posúdenia uvedenej procesnej situácie. (k tomu pozri aj Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/8/2023 zo dňa 30.09.2024)

● **Rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3S/65/2025 zo dňa 10.06.2026**

Správny súd za nedôvodnú považoval žalobnú námietku žalobcu, ktorou namietal nezákonný postup mesta Žilina s poukazom na aplikáciu ustanovenia § 57 ods. 2 Správneho poriadku, keď prvostupňový orgán odvolanie žalobcu nepostúpil

odvolaciemu orgánu bezodkladne v rámci 15-dňovej lehoty na rozhodnutie odvolacieho orgánu podľa § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. Moment plynutia lehoty na vydanie rozhodnutia o odvolaní pre odvolací orgán, v tomto prípade žalovaného, treba odvodzovať od § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z., podľa ktorého odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Lehota na rozhodnutie odvolacím orgánom sa začína počítať od doručenia odvolania odvolaciemu orgánu (primátorovi žalovaného) povinnou osobou (žalovaný, resp. mesto Žilina). Infozákon osobitne nerieši dobu od podania odvolania povinnej osobe do predloženia odvolania odvolaciemu orgánu. Je preto potrebné postupovať podľa § 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z., podľa ktorého sa naň vzťahuje Správny poriadok, v spojení s § 57 ods. 2 Správneho poriadku v účinnom znení. Ten stanovuje, že prvostupňový orgán predloží odvolanie spolu s administratívnym spisom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo a upovedomí o tom účastníka konania. V prejednávanej veci je nesporné, že lehota na predloženie odvolania spolu s administratívnym spisom dodržaná bola. Lehota 15 dní na rozhodnutie žalovaného o odvolaní žalobcu teda začala plynúť až po predložení veci mestom Žilina, pretože v tomto štádiu odvolacieho konania sa uplatnila zásada prednosti špeciálnej právnej úpravy pred všeobecnou (viď Uznesenie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 2Svk/23/2024 zo dňa 29.10.2025 a porovnaj napr. Rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2SŽ- o-KS/259/2004 z 28.09.2005, sp. zn. 2SŽi/7/2011 z 21.03.2012, sp. zn. 3SŽi/19/2012 zo 04.12.2012, sp. zn. 2SŽi/7/2012 z 27.03.2013, sp. zn. 5SŽi/8/2012 z 15.08.2013).

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/47/2023 zo dňa 30.07.2024**

V tejto súvislosti kasačný súd dopĺňa, že na plynutí lehôt, na základe ktorých vzniká fikcia negatívneho rozhodnutia, nemení nič ani to, či, resp. ako podrobne je žiadateľ informovaný o tom, že jeho žiadosť bude vybavená cez inštitút nahliadnutia do spisu podľa § 69 Trestného poriadku. Správne konanie je vo svojej podstate konaním formálnym. Nie je možné riadne začaté administratívne konanie „považovať za skončené“ alebo „za nezačaté“ na základe toho, že samotný správny orgán sa sám rozhodne pre nejaký procesný postup vo veci, ktorý však nemá oporu v zákone, ako ani v rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít.

9. ČASOVÝ RÁMEC PRÁVA NA INFORMÁCIE

Samotné poskytnutie požadovaných údajov však nie je dostatočné, pokiaľ konanie nie je primerane efektívne a pružné. Verejná kontrola totiž má svoje objektívne limity, najmä s ohľadom na plynutie času. Nejde iba o to, že žiadateľ musí čakať neprimerane dlho. Údaje môžu zároveň strácať na aktuálnosti, plynutie času dopadá aj na záujem verejnosti o konkrétnu kauzu, možnosti vyvodenia dôsledkov z nej, zároveň ide o plynutie iných zákonných lehôt, či zmeny politických nominantov, ktoré oslabujú zmysluplné vyhodnocovanie žiadaných podkladov.

V Transparency sme na tieto limity poukazovali dlhodobo. Či už išlo o kauzu, v ktorej sme žiadali o údaje o pozemkoch pod plánovanou výstavbou diaľnice⁷ alebo údaje o pochybeniach pri prezentácii slovenského predsedníctva v Rade EÚ.⁸

Najvyššie súdne authority niekoľkokrát potvrdili, že z vyššie uvedených dôvodov patrí právo na informácie medzi tie, o ktorých treba rozhodovať prioritne. Neznamená to, že v prípade kolízie práva na informácie s iným ústavným právom treba vyhovieť žiadateľovi. Žiadateľ o informácie však nemá zostávať neprimerane dlho v neistote, či jeho žiadosti bude vyhovené alebo nie.

Túto skutočnosť akcentujú aj zákonné lehoty. Pôvodných osem pracovných dní síce bolo ostatnými novelizačnými zásahmi upravených na dvanásť kalendárnych dní, stále však ide o pomerne jasný odkaz zákonodarcu, že pri sprístupňovaní údajov treba konať promptne a bez prieťahov.

Tento fakt už zachytila aj najnovšia judikatúra ako Ústavného súdu SR, tak aj rozhodovacia prax na Najvyššom správnom súde SR. Badať tu aj prepojenie na európske rozhodnutia, napríklad na Perhács proti Slovenskej republike z 3. septembra 2020, v ktorom ESĽP uviedol, že dĺžka konania pred krajských súdom, predstavujúca viac ako 3 roky a 3 mesiace, je neprimeraná a nespĺňa požiadavku „primeranej lehoty“, a teda ide o porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Po prelomovom náleze Ústavného súdu SR z roku 2022 sa začala v tomto smere rozhodovacia prax dynamicky vyvíjať, pričom dnes vidno celý rad rozhodnutí špecifikujúcich podmienky výkonu časového rámca práva na informácie. Samotné plynutie času nebolo stanovené ako jediná podmienka. Do úvahy treba vziať najmä:

⁷ BENKO, M.: Štát nemá tajiť predajcov pozemkov pre výstavbu D4 a R7, zarobiť vraj mal aj Béla Bugár, dostupné online na: <https://sita.sk/nasadoprava/stat-nema-tajit-predajcov-pozemkov-pre-vystavbu-d4-a-r7-zarobit-vraj-mal-aj-bela-bugar/>

⁸ IVANČÍK, J.: Lajčákove ministerstvo v kauze slovenského predsedníctva klamalo, dostupné online na: <https://transparency.sk/sk/lajcakove-ministerstvo-v-kauze-slovenskeho-predsednictva-klamalo/>

- zložitosť veci;
- správanie samotného účastníka konania;
- postup súdu.

Takto stanovený prieskum ústavnej konformity aplikácie základného práva je, samozrejme, komplexnejší, než iba jednoduché posúdenie trvania konania. Do úvahy totiž treba vziať, že prieťahy mohol zapríčiniť samotný žiadateľ obštrukčným konaním, alebo inak účelovo. Na druhej strane platí, že nevytvorenie dostatočných prostriedkov na riadne odpovedanie žiadateľovi zo strany štátu alebo samosprávy, či iného orgánu nemôže byť dostatočných dôvodom na existenciu prieťahov.

Typicky ide o situácie, kedy štátny orgán, súd alebo samospráva konštatuje, že pre nedostatočnú personálnu obsadenosť, zastaranosť techniky alebo nadmerné vyťaženie, nebolo možné žiadateľovi vyhovieť včas. Takéto odôvodnenie nie je v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi, ktoré požadujú, aby právo na informácie bolo realizované prioritne.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 518/2021-37 zo dňa 16.2.2022**

Z novšej judikatúry poukazuje ústavný súd na rozsudok vo veci Perhács proti SR z 24. septembra 2020, v ktorom ESLP konštatoval porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti primeranosti dĺžky konania vedeného správnym súdom prvého stupňa v trvaní 3 roky a tri mesiace vo veci slobodného prístupu k informáciám. Pozornosti ESLP neuniklo, že ak sú lehoty ustanovené vnútroštátnym právom na poskytnutie požadovanej informácie natoľko krátke (8 dní v prvom stupni, resp. 15 dní v odvolacom konaní), naznačujú úmysel zákonodarcu zabezpečiť rýchly a účinný prístup jednotlivca k informáciám, čo zároveň vylučuje, aby bolo akceptovateľné, že nasledujúca fáza preskúvacieho konania pred správnym súdom jedného stupňa trvala viac ako tri roky.

(...)

Ústavný súd v súvislosti s predmetom súdneho prieskumu konštatuje, že nie je možné akceptovať, aby súdne preskúvanie rozhodnutia, ktoré musí byť administratívnym orgánom vydané v zákonnej lehote niekoľkých dní, trvalo rádovo niekoľko rokov, pretože takýto prístup popiera účel a zmysel zákonom ustanovených lehôt pre sprístupnenie informácií.

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 716/2024-21 zo dňa 30.01.2025**

Z hľadiska povahy vecí ústavný súd rezultuje, že rozhodovanie vo veciach slobodného prístupu k informáciám patrí do bežnej agendy správnych súdov. Vec sťažovateľa nie je skutkovo či právne zložitá a sťažovateľ k predĺženiu konania nijak neprispel. O správnej žalobe správny súd rozhodol po viac ako troch rokoch od jej podania, od októbra 2021 zostal vo veci absolútne nečinný, a teda jeho procesný postup nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. K argumentom o zmenách v organizácii súdnictva, množstvu nerozhodnutých vecí a nedostatku sudcov je nutné uviesť, že tieto skutočnosti nemôžu byť dôvodom zmarenia ústavných práv sťažovateľa a nezbavujú štát zodpovednosti za prieťahy.

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 234/2026 zo dňa 20.05.2026**

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

(...)

Pokiaľ ide o predmet konania, v hre bolo právo sťažovateľky na informácie, o ktorom je v zmysle už ustálenej judikatúry ústavného súdu potrebné rozhodovať prioritne, pretože oneskorene získaná informácia stráca pre žiadateľa význam a naplnenie tohto ústavného práva sa stáva len iluzórnym.

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 38/2025-21 zo dňa 11.03.2025**

Treba súhlasiť so sťažovateľom, že hodnota informácie je daná včasnou jej poskytnutia. Preto aj rozhodnutie štátu, či už prostredníctvom orgánov exekutívy, alebo súdnej moci, musí byť dosiahnuté v čase, v ktorom je hodnota informácie zachovaná. Hodnota práva na informácie však musí byť zohľadnená aj v prístupoch súdnej moci. K tomu v namietanom konaní nedošlo, keďže o podanej správnej žalobe správny súd nerozhodol a sťažovateľ sa tak stále nachádza v dlhodobej právnej neistote o tom, či mu majú byť poskytnuté žiadané informácie. Viac ako trojročné rozhodovanie o správnej žalobe sťažovateľa nie je ústavne udržateľné, a preto bolo vyslovené aj porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 1 ústavy [III. ÚS 652/2024, I. ÚS 716/2024 (bod 1 výroku nálezu)].

(...)

Pri rozhodnutí o výške finančného zadosťučinenia prihliadal nielen na celkovú dĺžku konania, absenciu rozhodnutia a správanie sťažovateľa, ale i na význam konania pre jeho osobu. Konanie sa netýkalo jeho majetkového práva, trestného obvinenia alebo

správneho postihu, čo z hľadiska stavu právnej neistoty sťažovateľa odôvodňuje zdržanlivejší prístup k priznaniu finančného zadosťučinenia, a to i napriek vysloveniu porušenia práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy. V súvislosti s obranou správneho súdu ústavný súd zohľadnil aj jeho enormnú zťaženosť a personálnu poddimenzovanosť po jeho vzniku hraničiacu so schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase riadny chod správneho súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013), I. ÚS 716/2024].

- **Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 668/2025 zo dňa 19.11.2025**

Ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka správneho súdneho konania je síce hraničná, ale stále v medziach ústavnej akceptovateľnosti (m. m. III. ÚS 50/2015, III. ÚS 558/2025). Aj keď vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci mohol a mal správny súd rozhodnúť v objektívne kratších lehotách, ústavný súd prihliadol na význam sporu pre sťažovateľa, na skutočnosť, že napadnuté konanie bolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, a najmä na to, že požadovaná informácia bola sťažovateľovi poskytnutá žalovaným už 4. mája 2023, teda tvrdený zásah do sťažovateľovho práva na informácie už nemohol trvať.

10. FIKCIA NEGATÍVNEHO ROZHODNUTIA

Za účelom efektívneho prístupu k informáciám obsahuje infozákon tzv. fikciu negatívneho rozhodnutia. Ide o situácie, v ktorých zostala povinná osoba pasívna a nekoná. Aby žiadateľ zostal čo najkratšie v neistote a mohol použiť opravný prostriedok, zákon v § 18 ods. 3 stanovuje, že:

“Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).”

Citované ustanovenie však býva stále často dezinterpretované povinnými osobami. Deje sa tak aj napriek ustálenej rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít, ktoré dlhodobo a konzistentne poukazujú na skutočnosť, že fikcia negatívneho rozhodnutia nie je zákonným spôsobom vybavenia žiadosti. Najzákladnejším dôvodom pre toto konštatovanie je, že žiadateľ nedostal riadne odôvodnenú odpoveď na svoju žiadosť. Riadne odôvodnenie rozhodnutí je pritom ďalšou súčasťou práva na riadny výkon verejnej moci.

Z rozhodovacej praxe súdov:

- **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sži/3/2011 zo dňa 03.05.2011**

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že účelom ustanovenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nebolo legalizovať nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale jeho účelom bolo práve naopak poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu v prípade jej nečinnosti.

- **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 4Svk/41/2025 zo dňa 23.02.2026**

Pokiaľ sťažovateľ preskúmaným rozhodnutím na takúto nezákonnosť postupu prvostupňového správneho orgánu neprihliadol a fiktívne rozhodnutie potvrdil, je potrebné takéto rozhodnutie považovať za nezákonné. Odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí sťažovateľa prečo neposkytol požadovanú informáciu v napadnutom rozhodnutí sťažovateľa neznamena, že vykonal zmenu, ktorou odstránil všetky nedostatky prvostupňového rozhodnutia. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií, aj pokiaľ správny orgán jeho žiadosti nemienil vyhovieť, mal právo na vydanie rozhodnutia, ktoré by bolo riadne odôvodnené a súčasne mal právo podať proti nemu opravný prostriedok, obhajujúc dôvodnosť svojej žiadosti a súčasne napadnúť dôvody, pre ktoré správny orgán prvého stupňa jeho žiadosti nevyhovel. Pokiaľ však správny orgán

prvého stupňa vo veci žiadosti nerozhodol rozhodnutím s náležitosťami podľa § 47 správneho poriadku a platí fikcia rozhodnutia o zamietnutí žiadosti podľa § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, sťažovateľ ako odvolací správny orgán nemohol tento nedostatok napraviť potvrdením fiktívneho rozhodnutia, pretože takýmto postupom žiadateľovi odňal právo na dvoj inštančný postup, pretože proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu nemohol už podať riadny opravný prostriedok.

● **Uznesenie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 2 Svk/9/2025 zo dňa 26.02.2026**

Kasačný súd si je vedomý, tak ako to uviedol už vo svojom rozsudku sp. zn. 1Svk/14/2021 z 23. júna 2023, z ktorého značnú časť citoval správny súd, že v komplikovanejších veciach môže byť sporné, či bolo konanie skončené aktom, ktorý je z materiálneho hľadiska možné považovať za rozhodnutie alebo nastupuje tzv. fikcia rozhodnutia. V zmysle tohto rozsudku však nie každý akt, navyše vo forme listu, možno považovať za rozhodnutie, ktorým malo byť rozhodnuté o žiadosti o sprístupnenie informácií, prípadne o riadnom opravnom prostriedku. Kasačný súd upriamuje pozornosť na nasledovný text v bode 28 tohto rozsudku: treba sa prikloniť k výkladu, ktorý je v prospech realizácie základných práv, v tomto prípade práva na súdnu ochranu, resp. práva na informácie. Kasačný súd poukazuje aj na bod 37, podľa ktorého ak vzniknú pochybnosti, či v správnej žalobe bol akt povinnej osoby označený správne, je potrebné prikloniť sa k výkladu v prospech realizácie práva na súdnu ochranu a práva na informácie.

Nerealizovanie práva na informácie nemôže stáť na tom, že dve zložky vykonávateľa verejnej moci sa nevedia dohodnúť, ktorá z nich má poskytnúť požadované informácie a v rozhodovacom procese podľa § 14 a nasl. zo zákona o slobode informácií, v ktorom sa predpokladá vydanie rozhodnutia so všetkými náležitosťami, je žalobca perzekvovaný za to, že nepodal žalobu voči jednému z listov týchto zložiek (list Etickej komisie prokuratúry adresovaný žalobcovi pozn. autora).

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Svk/47/2023 zo dňa 30.07.2024**

Celá súvisiaca argumentácia sťažovateľa o tom, že administratívne konanie vo veci nezačalo, žiadne administratívne konanie neprebehlo a pod., a preto ani nemohlo dôjsť k vydaniu tzv. fiktívnych rozhodnutí podľa zákona o slobode informácií, vychádza z nesprávnej interpretácie relevantnej právnej úpravy. Skutočnosť, že povinná osoba sa v priebehu takto začatého správneho konania (pozn. konanie začalo dorúčením žiadosti príslušnému správneho orgánu) „autonómne rozhodla“, že vec nebude ďalej vybavovať ako žiadosť o slobodný prístup k informáciám, ale že ju postúpi orgánu činnému v trestnom konaní na vybavenie podľa § 69 Trestného poriadku, je mimo osoby žalobcu a

žiadnym spôsobom nedopadá na vznik fikcie rozhodnutia podľa § 18 ods. 3 infozákona, resp. § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií. Zákon o slobode informácií v žiadnom zo svojich ustanovení neurčuje, že fikcia negatívneho rozhodnutia (podľa § 18 ods. 3, resp. § 19 ods. 3 infozákona) nenastáva, ak povinná osoba postúpi vec inému orgánu na vybavenie podľa inej právnej úpravy a pod. 51. Z uvedeného potom vyplýva, že sťažovateľ sa mýli, ak má za to, že konanie podľa zákona o slobode informácií nezačalo a že z tohto dôvodu ani nemohlo dôjsť k vydaniu fiktívnych rozhodnutí podľa infozákona. Naopak, k ich vydaniu došlo a práve tieto preto boli aj predmetom súdneho prieskumu pred Správnym súdom v Bratislave.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Svk/2/2022 zo dňa 24.05.2022**

Zákon č. 211/2000 Z.z. síce predpokladá vydanie fiktívneho rozhodnutia ako následok nečinnosti povinnej osoby, ale takýto postup povinnej osoby nie je zákonom aprobovaný a je teda nezákonný. Povinná osoba musí vždy vydať písomné rozhodnutie podľa § 18 ods. 2. Ak nevydá písomné rozhodnutie, ide o nezákonný postup a porušenie ústavného práva žiadateľa.

11. ŠIKANÓZNE PODANIA

Hneď v úvode tejto publikácie sme uviedli, že právo na informácie je spojené aj s nemalými nákladmi. Ide o cenu, ktorá je v demokratickej spoločnosti nevyhnutná na zabezpečenie riadnej kontroly verejnej moci.

Zároveň však platí, že občania nesmú svoje práva zneužívať. Veľkým problémom je, pokiaľ sa žiadateľ snaží spôsobiť povinnej osobe obštrukcie alebo ju zahltiť veľkým počtom podaní. Rovnako môže ísť o neprimerane veľký rozsah požadovaných údajov alebo fiktívne žiadosti.

Vo všetkých týchto prípadoch existuje rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít, ktorá má slúžiť predchádzaniu neželaných javov.

Problematika šikanózneho výkonu práva však býva zneužívaná aj opačne - povinnými osobami. Tie neraz odmietajú sprístupniť rozsiahlejšie penzum dát alebo ignorujú "príliš aktívnych občanov", čo, samozrejme, nie je v súlade so zákonom.

Pri identifikovaní šikanózneho podania treba prihliadať na skutočnosť, že žiadateľ nie je povinný informovať povinnú osobu, prečo údaje chce. Ak by, napríklad, obyvateľ susednej obce chcel kontrolovať vedľajšiu samosprávu, nemusí objasňovať motív svojho konania. Rovnako to platí aj v prípade, ak osoba žiada väčšie množstvo informácií. Povinná osoba má v takýchto prípadoch viaceré prostriedky na zabezpečenie svojho riadneho chodu. Môže si lehotu predĺžiť alebo ak ide o náročné sprístupnenie, môže údaje poskytnúť formou nahliadnutia. Nie však bezdôvodne prístup zamedziť.

Judikatúra sa v tejto oblasti výrazným spôsobom posunula.

Zohľadňovať podľa nej treba nie iba množstvo požadovaných údajov, ani počet žiadostí. Rozhodujúcim je spôsob, akým žiadateľ svoje právo vykonáva. Ak by, napríklad, žiadal o veľa údajov a zároveň by obdobné žiadosti podával prostredníctvom viacerých osôb, či kanálov (napr. prostredníctvom právnických osôb, ktoré ovláda), ide o silnú indikáciu šikanózneho výkonu. Rovnako je problematické, ak po sprístupnení alebo riadnom odôvodnení prečo nie je možné informáciu sprístupniť, žiadateľ stále znova zahľcuje povinnú osobu.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžik 5/2020 z 31. 3. 2022**

Odmietnutie sprístupnenia informácií s poukazom na zneužitie práva je potrebné chápať ako riešenie ultima ratio. Povinná osoba odmietajúca prístup k informáciám z dôvodu zneužitia práva je povinná preukázať nad všetku rozumnú pochybnosť, že žiadateľ nemal

úmysel naplniť legitímny účel zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií), ale spôsobiť povinnej osobe ujmu.

(...)

Veľký počet žiadostí podaných tým istým subjektom na vyvodenie záveru o zneužití práva bez ďalšieho nepostačuje. Potrebné je prihliadať aj na ďalšie okolnosti podania žiadostí, najmä na obsah a kvalitu požadovaných informácií, spôsob formulácie a stupeň konkrétnosti požadovaných informácií, úroveň obťažnosti ich sprístupnenia vo väzbe na zákonné lehoty na ich vybavenie a ich spôsobilosť privodiť povinnej osobe neprimeranú ujmu v prípade ich sprístupnenia či zmysel a hodnotu požadovaných informácií pre žiadateľa a výkon spoločenskej kontroly.

(...)

Na konštatáciu zneužitia práva musí byť prítomný dostatočný počet indícií či dôkazov a rozhodnutie povinnej osoby o odmietnutí sprístupnenia informácií musí byť s poukazom na uvedené indície a dôkazy dôkladne odôvodnené.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 5Svk/14/2025 zo dňa 29.01.2026**

Inštitút zneužitia práva na informácie nie je legislatívne upravený v infozákone, ani v inom právnom predpise, je však odvoditeľný z ústavných princípov Slovenskej republiky (článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého Slovenská republika je demokratický a právny štát a článok 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou) a potvrdený rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít Slovenskej republiky. Preto je uplatniteľný pri výklade a aplikácii infozákona aj bez výslovnej zákonnej úpravy. Vo všeobecnosti býva definovaný ako konanie zdanlivo dovoľené, ktorým má byť dosiahnutý výsledok nedovolený, pričom osobitným druhom zneužitia práva je šikanózný výkon práva, spočívajúci vo výkone práva so zámerom spôsobiť inému neprimeranú ujmu (uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, IV. ÚS 4257/ 16 zo dňa 05.12.2017). V kontexte ústavou garantovaného práva na informácie má byť tento inštitút využitý len výnimočne, ak je nad všetku pochybnosť jasné, že žiadateľ svoje právo zneužíva. Podľa právnej teórie k zneužitiu práva môže dôjsť podaním jednej nezmyselnej žiadosti, ale aj podaním veľkého množstva žiadostí. Rozhodujúce pre kvalifikáciu podania infožiadosti ako zneužívajúceho je aj početnosť, sériovosť a stereotypnosť žiadostí spojená s opakovaním obdobných či identických

argumentov (Lubovský, Z.: Zneužití práva na informace, Správní právo, číslo 6/2019, s. 328 - 341)”

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Sž/4/2014 zo dňa 12.03.2014**

Zneužitie práva v oblasti práva na informácie je v zásade individuálnou situáciou, kedy v rámci správnej úvahy a v rámci úvahy súdu existuje dostatočný počet indícií, že cieľom žiadosti o informácie nie je reálny záujem získať informáciu. Existenciu tohto reálneho záujmu, ktorý súvisí s vážnosťou prejavenej vôle žiadateľa je nevyhnutné odlišovať od formalizovaného právneho záujmu na poskytnutí informácie, ktorý žiadateľ nemusí preukazovať.

(...)

Typickým znakom zneužitia práva na informácie je skutočnosť, že žiadateľ o poskytnutie informácie žiada „všetko“, pričom v žiadosti ustupuje kvalita informácie nad rozsahom. Zneužívaná je skutočnosť, že výkon práva na informácie nepodlieha poplatkovej povinnosti. Skutočnosť, že informácie nepodliehajú poplatkovej povinnosti však znamená, že právo musí byť vykonávané primeraným spôsobom. Ďalším typickým znakom je, že sú žiadané prevádzkové informácie organizácie, ktoré vyžadujú aktívnu činnosť organizácie pri ich vyhľadávaní a ktoré v zásade nemajú priamu súvislosť s vymedzeným úsekom štátnej správy, na ktorom povinná osoba pôsobí. Žiadané sú informácie, ktorých vyhľadanie a poskytnutie dokáže zahltiť a nadmerne zamestnať orgán verejnej správy práve činnosťou, ktorá u zamestnancov je spôsobilá vyvolať pocit, že nejde o racionálnu činnosť, ale napriek tomu ju musia splniť

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6Sžik/2/2021 zo dňa 24.02.2022**

Veľký počet podaných žiadostí na vyvodenie záveru o zneužití práva v zmysle judikatúry nepostačuje (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžik/3/2019 zo dňa 28.04.2020). Podľa názoru kasačného súdu je potrebné prihliadať aj na ďalšie okolnosti podania žiadostí, najmä na obsah a kvalitu požadovaných informácií, spôsob formulácie a stupeň konkrétnosti požadovaných informácií, úroveň obťažnosti ich sprístupnenia vo väzbe na zákonné lehoty na ich vybavenie a či zmysel a hodnotu požadovaných informácií pre žiadateľa a výkon spoločenskej kontroly, ako aj vzťah informácií k výkonu verejnej moci. Na konštatáciu zneužitia práva musí byť prítomný dostatočný počet indícií či dôkazov, pričom samotný počet podaných infožiadostí nesmie viesť a priori ku konštatácii zneužitia práva. Rozhodnutie povinnej osoby o odmietnutí informácií z dôvodu zneužitia práva musí byť s poukazom na uvedené indície a dôkazy dôkladne odôvodnené.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 4Svk/41/2025 zo dňa 23.02.2026**

Aby bolo možné posúdiť, či konanie žalobcu vykazuje znaky zneužitia práva na prístup k informáciám, je potrebné prihliadať nielen na kvalitu a rozsah individuálnej žiadosti žalobcu, ale aj kvalitu a rozsah a čas podania ostatných žiadostí v určitom časovom období.

12. INFOZÁKON A OSTATNÉ PREDPISY

Zákon o slobode informácií je predpisom, ktorý špecificky upravuje právo občanov na prístup k informáciám. Napriek tomu ho je potrebné vykladať vo vzájomnej súvislosti s ďalšími predpismi.

Typickým príkladom je obmedzenie práva na informácie v súvislosti s rôznymi druhmi tajomstiev, na ktoré sme už poukazovali. Či už ide o bankové tajomstvo definované v zákone o bankách, obchodné tajomstvo definované v Obchodnom zákonníku, práva duševného vlastníctva podľa Autorského zákona a mnohé ďalšie.

Dlhodobou problematickým je výklad obmedzenia v zmysle §11 ods. 1 písm. d), teda výnimka zo sprístupňovania informácií, týkajúca sa rozhodovacej činnosti súdov. Aj v tomto smere však nastal v judikatúre posun, ktorý reflektujeme v jej prehľade nižšie.

V zmysle § 22 ods. 1 infozákona zároveň platí, že pokiaľ nie je v infozákone uvedené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní. Konkrétne ide o zákon č. 71/1976 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Ak teda niektoré časti špecificky neupravuje infozákon (napr. ustanovenia o odvolaní), všeobecnú úpravu je potrebné hľadať v Správnom poriadku.

Kontroverziu, ktorá sa takmer ihneď ujala aj v aplikačnej praxi priniesla novelizácia § 15 ods. 8 zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý znie: *“Správca je povinný sprístupňovať v centrálnom metainformačnom systéme verejnej správy projektovú dokumentáciu informačnej technológie verejnej správy, pričom na rozsah sprístupňovaných informácií sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o obmedzení prístupu k informáciám, a nesprístupňovať tie časti, ktorých sprístupnenie by bolo rizikové z pohľadu bezpečnosti informačnej technológie verejnej správy.”*

Citované ustanovenie využilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR pri snahe investigatívneho novinára získať údaje analýzu výhodnosti plánovanej investície vo výške 105 miliónov eur. Napriek skutočnosti, že nešlo o projektovú dokumentáciu informačnej technológie, ktorá by spĺňala zákonom stanovené náležitosti, povinná osoba odmietla požadovaný materiál sprístupniť.⁹

⁹ TURČEK, M.: Migaľovo tajomstvo za 105 miliónov eur: utajené dokumenty a tvrdá kritika, dostupné online na: <https://www.aktuality.sk/clanok/TBxLrWP/migalovo-tajomstvo-za-105-milionov-eur-utajene-dokumenty-a-tvrda-kritika/>

Aj v tomto prípade vidno, ako vágne novelizačné ustanovenia, navyše s nesyistémovým zaradením do osobitného predpisu, umožňujú reštriktívne vykladať normy, zjavne odporujúc ústavnému právu na informácie.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8SŽi 3/2014 z 18. 2. 2016**

je potrebné uviesť, že informácie zo súdnych registrov sú informácie evidenčného charakteru. Tieto informácie má povinná osoba evidované v informačnom systéme (súdny manažment), z ktorého jednoduchým postupom vie informácie aj získať. [...] Je však potrebné uviesť, že žiadosti o sprístupnenie informácii v právnom režime [InfZ] nemôžu smerovať k získaniu osobných údajov fyzickej osoby ani komunikácia medzi žiadateľom a povinnou osobu nemôže prebiehať s obsahom osobných údajov.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1SŽik/3/2021 zo dňa 29.9.2022**

ochrana súkromia a osobných údajov bude v prípade evidenčných informácií vo vzťahu k rozhodovacej činnosti súdu chránená skôr pod § 9 InfZ, než že bytaká ochrana bola dôležitá pre zabezpečenie integrity súdneho konania a nezávislosti súdov. V prípade informácií vo vzťahu k súdnemu konaniu však nie je možné § 9 InfZ opomínať.

● **Rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3S/25/2025 zo dňa 24.06.2026**

Správny súd pre úplnosť uvádza, že procesný vzťah infozákona a iných zákonov upravujúcich prístup k informáciám už bol kasačným súdom opakovane judikovaný a judikatúru v tomto smere je možné považovať za ustálenú. Pri posúdení kolízie sprístupňovania informácií podľa infozákona a podľa iných zákonov treba vychádzať z premisy, že oba zákony koexistujú vedľa seba, teda pôsobia v právnom systéme paralelne (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4SŽi/1/2010 z 15. marca 2011, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6SŽi/8/2012 z 31. júla 2013, či rozsudok Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1SŽik/ 3/2021 z 29. augusta 2022). Z týchto rozhodnutí plyní záver, že infozákon nebráni osobám využiť postupy podľa iných zákonov a naopak, nebráni ani využitiu infozákona, kedy existuje osobitný zákon, ktorý napr. upravuje nazeranie do spisov (Správny poriadok, Trestný poriadok). Je vecou žiadateľa, aby si zvolil právny režim prístupu k informáciám, ktorý pre seba považuje za najvhodnejší, spravidla v závislosti od svojho postavenia a vzťahu k orgánu, od ktorého informácie požaduje. Vzhľadom na to, že ide o návrhové konania, znamená to, že režim vybraného zákona sa na neho bude vzťahovať počas celého procesu vybavovania žiadosti o informácie. Voľba konkrétneho právneho

režimu a postupu je spojená s „rizikom“, že si zvolí právnu úpravu, postup, podľa ktorej nedosiahne najpriaznivejší možný výsledok (napr. rozsah informácií môže byť limitovaný, existuje poplatková povinnosť) v porovnaní s inou do úvahy prichádzajúcou právnou úpravou (obdobne rozsudky NSS SR sp. zn. 5Sžik/3/2020 zo dňa 16. decembra 2021, sp. zn. 3Svk/12/2021 zo dňa 25. augusta 2022). Ich vzťah je teda potrebné považovať za komplementárny a nie vylučujúci.

13. VEREJNÉ FIRMY A VEREJNÁ KONTROLA

Osobitnou kapitolou sprístupňovania informácií je ich požadovanie od právnických osôb, v ktorých má štát, samospráva alebo iný verejný subjekt rozhodujúci vplyv. Dlhodobou išlo o kategórie povinných osôb, pri ktorých vznikali rad kontroverzií. Od ich správneho identifikovania, až po rozsah údajov, ktoré majú sprostredkovať verejnosti.

Novela infozákona účinná od začiatku roka 2023 priniesla do tejto problematiky viac svetla. Reflektovala pritom mnohé závery dovtedajšej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR. Práve preto je aj staršia judikatúra stále čiastočne aplikovateľná.

V súčasnosti sa povinné osoby podľa § 2 infozákona rozlišujú na tie, ktoré majú plnú informačnú povinnosť (ide o povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 infozákona) a tie, ktoré majú rozsah informačnej povinnosti obmedzený (§ 2 ods. 3 infozákona).

V zmysle § 2 ods. 3 sú *“povinnými osobami sú ďalej zdravotné poisťovne. Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby, ak v nich povinné osoby podľa odsekov 1 a 2 majú samostatne alebo spoločne aspoň väčšinovú priamu alebo nepriamu účasť, a ak súčasne*

a) sú kontrolované povinnou osobou podľa odsekov 1 a 2, alebo

b) povinná osoba podľa odsekov 1 a 2 priamo alebo nepriamo navrhuje alebo ustanovuje viac ako polovicu členov ich riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu.”

Nová zákonná definícia opustila pôvodné vymedzenie, na základe ktorého išlo o osoby založené povinnými osobami podľa § 2 ods. 1 alebo 2. Vo viacerých prípadoch toto členenie totiž spôsobovalo komplikácie a mimo zákonnej kontroly sa ocitli “dcérske verejné firmy” alebo “vnučky”. Taktiež bolo problémom, ak kontrolu nad právnickou osobou, založenou iným subjektom, prevzal verejný subjekt až následne.

Pretrvávajúcim problémom však je limitácia podľa § 3 ods. 2, v zmysle ktorého: *“Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy. Toto obmedzenie povinnosti sprístupňovať informácie sa nevzťahuje na povinné osoby podľa § 2 ods. 3, v ktorých majú povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2 samostatne alebo spoločne výlučnú priamu alebo nepriamu účasť.”*

Na jednej strane ide o logickú limitáciu, pretože tzv. verejné firmy sú subjekty súkromného práva, pôsobiace na trhu, majúce samostatnú subjektivitu a rozpočet. Na

druhej strane ale jednoznačne spadajú pod verejný prvok, pretože ich majetok je na konci reťazca stále verejným majetkom. Inými slovami, hospodária s verejnými prostriedkami.

Tento fakt veľmi výstižne viackrát pomenovali súdne authority vo svojej recentnej rozhodovacej praxi. Či už išlo o prípady SPP a sprístupňovania informácií o platoch a odmenách riadiacich funkcionárov alebo o spoločnosť TIPOS.

Veľmi zásadný nález publikoval Ústavný súd SR v roku 2025 (PL. ÚS 11/2025 zo dňa 17.12.2025). Zaoberal sa v ňom novelou zákona č. 109/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a § 39 zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

V laickej verejnosti bol tento zákon známy aj ako “ruský zákon”, pretože sa otvorene snažil o sťaženie fungovania a čiastočnú diskreditáciu neziskového sektora, pod rúškom zavedenia vyššej miery transparentnosti mimovládnych organizácií. Pre jeho nesúlad s Ústavou SR ho na Ústavnom súde SR napadla nielen skupina poslancov NR SR, ale tiež verejný ochranca práv.

Zákonom sa mala zaviesť povinnosť mimovládnych organizácií, ktoré prijímajú plnenia z verejných zdrojov (najmä granty, či dotácie), aby zverejňovali viaceré druhy povinností a zároveň novela zaradila tieto organizácie medzi povinné osoby. Išlo tak o účelový krok, kedy medzi verejné subjekty pribudol čisto súkromnoprávny subjekt, s rozšíreným penzom povinností. Všetky tieto skutočnosti Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí náležite zreflektoval a zákon posúdil ako odporujúci Ústave SR.

Z rozhodovacej praxe súdov:

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 06.06.2007**

Všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov majú v zásade ratione materiae plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je ratione materiae vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.

● **Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžik/1/2020 zo dňa 24. 11. 2020**

... kasačný súd nevidí žiadny dôvod, pre ktorý by sa na žalovaného v 2. rade nemala vzťahovať povinnosť zverejniť informácie o výške plátov a odmien členov predstavenstva a dozornej rady spoločnosti, keďže vynakladanie zdrojov spoločnosti na platy a odmeny členov jej orgánov je možné považovať za hospodárenie s verejnými prostriedkami. V prípade žalovaného v 2. rade, ktorý bol založený so stopercentnou majetkovou účasťou štátu, a štát si zachováva významný vplyv vo všetkých orgánoch spoločnosti a má absolútnu kontrolu nad spoločnosťou, nemožno prijať ponúknutú argumentáciu žalovaných, že takýto subjekt je v rovnakom postavení ako iné súkromnoprávne subjekty. Transparentné informovanie o efektívnom vynakladaní verejných prostriedkov na platy a odmeny členov orgánov žalovaného v 2. rade nie je len v záujme štátu ako jediného akcionára, ale aj vo verejnom záujme a dochádza ním aj k naplneniu základného práva na prístup k informáciám a k efektívnej kontrole zo strany verejnosti.

● **Rozsudok Krajského súdu Bratislava sp. zn. 2S/135/2021 zo dňa 30. 11. 2022**

Správny súd konštatuje, že spoločnosť TIPOS, národná lotériová spoločnosť, a.s., je evidovaná v registri organizácií Štatistického úradu SR ako štátom vlastnená spoločnosť, z čoho vyplýva, že je subjektom hospodáriacim s verejnými prostriedkami.³⁵ Okrem uvedeného, spoločnosť TIPOS je akciovou spoločnosťou so 100% majetkovou účasťou štátu zastúpeného Ministerstvom financií SR; majetok, práva a záväzky nadobudla od štátu. Správny súdne spochybňuje, že spoločnosť TIPOS štátne finančné prostriedky a ďalšie majetkové hodnoty, s ktorými nakladá, naďalej zhodnocuje v hospodárskej súťaži. Táto skutočnosť však nič nemení na tom, že svojím pôvodom ide o verejné prostriedky, s ktorými štát prostredníctvom vlastnej akciovej spoločnosti zriadenej podľa Obchodného zákonníka vykonáva podnikateľskú činnosť v súkromnom sektore

(...)

Keďže hospodári s verejnými prostriedkami a nakladá s majetkom štátu, je povinná o tom aj informovať v rozsahu zákona č. 211/2000 Z.z.

● **Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Sžik/1/2021 zo dňa 30.03.2022**

Z charakteru a postavenia príspevkovej organizácie, ako právnickej osoby zriadenej na plnenie úloh zriaďovateľa, v tomto prípade MZVEZ SR vyplýva aj jej podriadenosť tomuto štátnemu orgánu, prejavom čoho je aj oprávnenie zriaďovateľa túto organizáciu zriadiť a zrušiť, schvaľovať rozpočet, oprávnenie príslušného ministra menovať a odvolávať jej riaditeľa, ako aj oprávnenie upraviť jej vnútorné pomery štatútom. Kasačný súd na základe uvedeného uzatvára, že je oprávnením zriaďovateľa vymedziť druh úloh, ktoré svojej príspevkovej organizácii ako aj spôsob ich plnenia. Pokiaľ určitú oblasť, napríklad

v tomto prípade rozhodovanie vo veciach zákona o slobode informácií, v štatúte neupraví, nie je príspevková organizácia oprávnená „nahrádzať“ vôľu a zodpovednosť zriaďovateľa vlastnými internými aktami.

● **Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 11/2025 zo dňa 17.12.2025**

K vhodnosti právnej úpravy je nutné uviesť, že v stanovisku vlády je zrejmy logický rozpor a protirečivosť jednotlivých argumentov. Vláda vo vzťahu k transparentnosti na jednej strane deklaruje, že zverejňovanie mena a priezviska prispievateľov bolo zavedené pre účely toho, aby verejnosť zistila identitu darcov, ale na druhej strane zároveň uvádza, že rozsah zverejňovaných údajov nespôsobuje, že by konkrétna osoba bola identifikovateľná. Cieľ napadnutej právnej úpravy je možné dosiahnuť len čiastkovo, a to v prípade, že meno a priezvisko bude dostatočne jedinečné alebo verejnosti známe, že nebude existovať pochybnosť o tom, kto konkrétno je prispievateľom MVO. Napadnutá právna úprava tak svoj cieľ dosiahne len v obmedzenom rozsahu.

(...)

Vo vzťahu k cieľu boja proti trestnej činnosti je napokon nutné odkázať na odôvodnenie posúdenia súladu napadnutej právnej úpravy s čl. 19 ods. 2, keď predchádzajúca právna úprava poskytovala vyváženú možnosť transparentnosti a zároveň ochrany súkromia prispievateľov anonymizáciou ich osobných údajov. Je oprávnené, že štát zriaďuje a vedie databázy na predchádzanie a odhaľovanie trestnej činnosti (policiálne databázy, databázy s biologickými údajmi), no takéto databázy však nie sú verejne dostupné. Ani existencia možného verejného záujmu na povinnosti vedenia osobných údajov prispievateľov ešte neospravedlňuje plošné a len čiastočne diferencované zverejňovanie týchto údajov. Nie je totiž zrejme, prečo by malo dôjsť k zverejňovaniu osobných údajov (hoci aj v obmedzenom rozsahu) verejnosti len pre samotné „právo verejnosti poznať prispievateľov MVO“. Zverejňovanie osobných údajov prispievateľov MVO tak z toho pohľadu nie je nevyhnutné.

(...)

Uvedená úprava bola následne premietnutá do rozsahu okruhu osôb povinných sprístupňovať informácie podľa § 2 infozákona, rozsahu informácií podľa § 3 ods. 2 a 3 infozákona, ako aj rozsahu povinne zverejňovaných informácií podľa § 5 ods. 1 infozákona... V prípade MVO však úplne absentuje akýkoľvek verejnoprávny prvok. Skutočnosť, že niektoré MVO vykonávajú činnosti, ktoré možno považovať za činnosti vo verejnom záujme, nemožno stotožňovať s tým, že by MVO mali súčasne aj verejnoprávny charakter alebo vykonávali verejnú moc (PL. ÚS 19/2014). Zo súkromnoprávného charakteru MVO, ako aj z princípu ich oddelenosti od štátu vyplýva, že ústava v zásade

neumožňuje prenos výkonu verejnej moci na subjekty, ktoré nemajú žiadny verejnoprávny prvok, prípadne nie sú zriadené zákonom a nepredstavujú ani orgány záujmovej samosprávy. Rozširovanie povinnosti poskytovať informácie podľa čl. 26 ods. 5 aj na súkromnoprávne subjekty je preto nutné uskutočňovať len reštriktívne. V tomto zmysle je nutné vykladať aj § 2 ods. 5 infozákona, ktorý neposkytuje blanketné oprávnenie na to, aby bol akýkoľvek subjekt súkromného práva ustanovený zákonom ako povinná osoba.